

דו"ח תנועת "אם תרצו" תשע"ג

פעילות

ארגונים חוץ ממשלתיים נגד חיילי צה"ל נגד עיקרון השוויון בנטל ובעד בדלנות המיעוט הערבי



הופק לכבוד
יום ההוקרה למערך המילואים
ל"ג בעומר תשע"ג

אפריל 2013

דו"ח תנועת "אם תרצו" תשע"ג

פעילות

ארגונים חוץ ממשלתיים
נגד חיילי צה"ל
נגד עיקרון השוויון בנטל
ובעד בדלנות המיעוט הערבי



הופק לכבוד

יום ההוקרה למערך המילואים

ל"ג בעומר, י"ח באייר תשע"ג

28.4.2013

אפריל 2013

נתנאל אבנרי

עמית ברק

רון שובל

סייע בהכנת הדוח:
אורן בוטבול

גרפיקה:
יהודית זלוטרבסקי



אם תרצו
ציונות להיות או לחדול

(ע"ר) מס' 580471662

טל: 072-2506235 פקס: 02-5323002

ת.ד 53204 ירושלים 9153100

מגש הכסף

נתן אלטרמן

...והארץ תשקט, עין שמים אודמת
תעמעם לאטה
על גבולות עשנים.
ואמה תעמד - קרועת לב אך נושמת...
לקבל את הנס
האחד, אין שני...

היא לטקס תכון, היא תקום למול סהר
ועמדה טרם-יום עוטה חג ואימה.
- - אז מנגד יצאו
נערה ונער
ואט-אט יצעדו הם אל מול האמה.

לובשי חול וחגור, וכבדי נעלים
בנתיב יעלו הם
הלוך והחרש.
לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים
את עקבות יום-הפרך וליל קו-האש.

עייפים עד בלי קץ, נזירים ממרגוע
ונוטפים טללי נעורים עבריים -
דם השניים יגשו.
ועמדו לבלי נוע.
ואין אות אם חיים הם או אם ירויים,

אז תשאל האמה, שטופת-דמע-וקסם.
ואמרה: מי אתם? והשנים שוקטים,
יענו לה: אנחנו מגש הכסף,
שעליו לך ניתנה מדינת היהודים.

כך יאמרו. ונפלו לרגלה עוטפי-צל
והשאר יספר בתולדות ישראל.

תוכן עניינים

5.....	מבוא
9.....	מסקנות עיקריות העולות מן הדוח
13.....	ממצאי הדוח
	1. החברה בישראל וחיילי המילואים על רקע פעילות ארגונים
34.....	חוץ ממשלתיים נגד חיילי צה"ל
	2. שוויון בנטל והשתלבות בחברה במגזר הערבי על רקע פעילות ארגונים
37.....	חוץ ממשלתיים נגד השירות הצבאי והשירות הלאומי
39.....	נספחים
40.....	נספח 1
43.....	נספח 2
44.....	נספח 3



מבוא

"חיילי צה"ל מחוייבים להילחם, להקדיש את כל כוחותיהם, ואף לחרף את נפשם להגנת מדינת ישראל, אזרחיה ותושביה".¹

החוזה הבלתי כתוב אך המחייב שבין חיילי צה"ל לבין החברה האזרחית, קובע כי חיילי צה"ל מוכנים להקריב את חייהם כדי שכל אחד מאזרחי ישראל יוכל לחיות ובשביל שמדינת ישראל תוכל להתקיים. בתמורה להקרבה זו, של זמן ואם נדרש אף של חיים, החברה האזרחית מוקירה את מי שמסכן את חייו למענה ומסייעת לו. מתוך עמדה מוסרית זו שבה אזרחי מדינת ישראל מרגישים מחוייבים לחיילי צה"ל, החברה האזרחית מבקשת להעניק הטבות שונות לחיילי צה"ל. הטבות אלו באות לידי ביטוי בדרכים שונות, החל מהנחות שמעניקים בעלי דוכני פלאפל לחיילי צה"ל ועד להטבות רשמיות של מדינת ישראל ליוצאי צבא, שירות לאומי ולחיילי המילואים.

סולם ערכי זה מקבל משנה תוקף במיוחד בתקופה זו, שבה ניכרת התמרמרות של חיילי צה"ל בגין אי השוויון הניכר בנטל. אי שוויון זה בולט במיוחד בשלושה פרמטרים ברורים. הראשון הוא עצם הגיוס לצה"ל, השני - השירות במילואים והשלישי - אי השוויון בנטל הדם. מגש הכסף של מדינת ישראל מורכב מקבוצות מובחנות מדי בחברה הישראלית.

מתוך הכרת תודה למשרתים, מדינות מערביות שונות כמו צרפת וארה"ב, מקנות עדיפות במגוון תחומים ליוצאי צבא. כך למשל יוצאי צבא בארה"ב נהנים מיתרון מתוקף חוק בקבלה לעבודה בשירות הפדראלי ובמתן הלוואות לרכישת בית. נוסף על כך, מדינות בארה"ב מעניקות העדפות מקומיות רבות ליוצאי צבא, ביניהן מענקים ומלגות חינוך מיוחדות, הלוואות לרכישת בית, הקצאת בתים ליוצאי צבא, פטורים או הנחות על תשלומים ומסים ועוד.²

במדינת ישראל נהוגה העדפה מתקנת על פי חוק לקבוצות ומגזרים שונים בחברה, ובהם מיעוטים, בעלי מוגבלויות, עולים חדשים ונשים.

בשנים האחרונות ארגונים שונים מעלים את הטענה כי תגמול יוצאי הצבא מהווה אפליה שאינה חוקתית משום שההטבות לחיילי צה"ל פוגעות לכאורה בחוק כבוד האדם וחירותו. מתוך כך פועלים ארגונים אלו לסיכול הצעות חוק המבקשות לבטא את הכרת הטוב האזרחית

1. מתוך אמנת "רוח צה"ל".

2. About.Com, US Military, Careers, Do you Qualify for Veteran's Benefit?

URL: <http://usmilitary.about.com/od/benefits/a/vetbenefits.htm>

Military.com, Benefits, State Veteran's Benefits. URL: <http://www.military.com/benefits/veteran-state-benefits/state-veterans-benefits-directory.html?comp=7000022835774&rank=7>

לחיילי צה"ל, ומעלים את הטענה המופרכת שהטבה לחיילי צה"ל היא בטבעה אנטי-דמוקרטית.

מן הראוי לשים לב שבמקרים אחרים שבהם ישנה העדפה מתקנת לקבוצות שונות שאף יכולות לפגוע בקבוצות אחרות בחברה הישראלית, הטיעון שהעדפות אלו פוגעות בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו או בעקרון השוויון ולפיכך אינן חוקתיות, לא נשמע.

באופן פרדוקסלי בגלל הצלחת פעילות ארגונים אלו, הקבוצה המופלית ביותר לרעה במדינת ישראל היא קבוצת חיילי צה"ל, יוצאי השירות הלאומי-אזרחי ועל אחת כמה וכמה המילואימניקים. וזאת כאמור בניגוד למדינות מערביות אחרות שבהן הגיוס לצבא הוא התנדבותי והאתגרים הביטחוניים אינם קיומיים כמו בישראל. יוצאי הצבא, השירות הלאומי וכל שכן המילואימניקים, יהודים ושאינם יהודים, גברים ונשים, ותיקים ועולים וביניהם גם בעלי מוגבלויות, תורמים למדינה ממיטב שנותיהם וחלקם אף את חייהם. לעומתם אוכלוסיית הלא משרתים, יהודים ושאינם יהודים, זוכים לקדם את חייהם כרצונם. בשנים אלו יש להם יתרון משמעותי באפשרויות לימודים, בהשגת תואר, בהשתלבות בשוק העבודה ובפיתוח קריירה מוקדם יותר מקבוצת המשרתים.

חברה שאינה יודעת להעריך ולתגמל את מתנדביה ומשרתיה פוגעת בחוסנה. לאור התגברות תופעת ההשתמטות בשנים האחרונות, ביקשה המדינה ליצור נורמה חברתית של הוקרת הטוב לאלו הנושאים בנטל הלאומי. מתוך כך פעלו נבחרי הציבור לתגמל את המתגייסים באמצעות הקניית הטבות במגוון תחומים חברתיים שונים. כך למשל נעשו ניסיונות להעניק הנחה לאנשי מילואים בחכירת קרקע לבנייה בגליל ובנגב, לתת העדפה למשפחות יוצאי צה"ל בקבלת דיור בר השגה, להעניק העדפה לחיילים משוחררים בתנאי מכרז להחכרת מגרשים לבנייה, וכן להעניק העדפה לאנשי מילואים ומתנדבי השירות הלאומי במינויים לשירות המדינה.

כך טענה השופטת נחמה מוניץ מבית המשפט לעניינים מנהליים בנצרת בדצמבר 2009 בפסק דין שנתנה בעניין עתירה שהגיש "מרכז עדאלה", הממומן על ידי "הקרן החדשה לישראל" וממשלות זרות, נגד מנהל מקרקעי ישראל ומשרד הבינוי והשיכון:

ברור כי המדינה מבקשת לעודד גיוס לצה"ל של אוכלוסייה מסוימת. מטרתה זו של המדינה הינה מטרה ציבורית ויש להגן עליה כמטרה עליונה הדרושה לקיומנו, שהרי אנו זקוקים לחיילים אשר יגנו על מדינת ישראל ואזרחיה מפני אויביה. הטבות אלה ואחרות ניתנות כדי לעודד חיילים לשרת ולהגביר מוטיבציה בצעירים כדי לעודד אותם להתגייס ולשרת בכוחות הביטחון. מכאן ברור כי בפנינו דיון ביחס שונה אל שונים... קיים הבדל אינהרנטי, בין מי שהקדיש מספר שנים מחייו לשירות צבאי, לבין מי שלא עשה זאת.³

אולם ארגונים חוץ ממשלתיים (NGO's), שהמשותף לרבים מהם הוא קבלת ייעוץ וסיוע כספי ותקשורת מהקרן החדשה לישראל ומממשלות זרות, ניסו באופן עקבי ושיטתי לסכל מגמה זאת בעיקר באמצעות עתירות לבתי משפט, לרבות בג"צ.

על פניו, בתי המשפט דחו את עתירותיהם, אך יש בכך משום מצג שווא שכן חלק לא מבוטל מהעתירות נדחו רק לאחר שמנהל מקרקעי ישראל, הכנסת והממשלה יוזמי ההטבות בעניין השירות הצבאי והלאומי, נסוגו מהצעותיהם המקוריות, ביטלו או צמצמו אותן למימדים חסרי חשיבות. עתירות אחרות, בטרם נידחו, נגררו על ידי הארגונים לסחבת משפטית ובירוקרטית,

3. לציטוט ראה: עדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, תביעה לשנות תנאי מכרז להחכרת מגרשים לבנייה המקנים עדיפות לחיילים משוחררים.

כתובת: תביעה-לשנות-תנאי-מכרז/1339/Articles/heb/adalah.aiforms.com/http://

אשר הביאה לעיכוב ההליכים, לפקיעת זמנן של ההטבות ולפגיעה ישירה בזכויותיהם של יוצאי צבא, בוגרי השירות הלאומי והמילואימניקים. לפיכך לא ניתן להמעיט במידת השפעתן של עתירות הארגונים בסיכול ההעדפה המתקנת וההטבות. זאת ועוד, עתירות אלו, גם אם חלקן לא השיגו את מבוקשן המלא, יצרו אפקט מצנן לחקיקה וליישום החלטות ממשלה שביקשו להטיב עם חיילי צה"ל. (וראה נספח 3).

דוח זה מרכז את הצעדים הרבים והמגוונים שנקטו ארגונים אלה במשך השנים האחרונות נגד מתן הטבות לנושאים בנטל. דוח זה מראה גם כיצד ארגונים חוץ ממשלתיים עודדו את המגזר הערבי להתבדל ולא להתנדב לשירות האזרחי-לאומי, חלקם אף הגדילו לעשות, עודדו סרבנות גיוס ויצאו בקמפיינים המכפישים את צה"ל ברחבי העולם. כל זה בסיוע ובמימון זה.

הטענה המרכזית שדוח זה מבקש להציג, על סמך הפעילות הכרונולוגית והשיטתית שמוצגת בממצאים, היא כי ארגונים הממומנים על ידי "הקרן החדשה" ומדינות זרות, סיכלו ניסיונות לעודד את כלל אזרחי המדינה לשרות צבאי או שירות אזרחי-לאומי, סיכלו ופגעו ביוזמות שנועדו להעניק זכויות לחיילי המילואים, סיכלו ניסיונות השתלבות של ערביי ישראל ואף סייעו לגורמים באוכלוסייה הערבית המבקשים להנציח את הבדלנות במגזר.

דוח זה מסתמך על מקורות מידע גלויים, שעיקרם אתרי האינטרנט של ארגונים הנתמכים על ידי הקרן החדשה ומדינות זרות, הודעות לעיתונות של ארגונים חוץ ממשלתיים אלו ופרסומים בכלי תקשורת שונים.

הדוח מחולק לממצאים, נספח מידע מימוני, מסקנות והמלצות למימוש. הממצאים מציגים בצורה כרונולוגית את פעולות הארגונים הממומנים על ידי הקרן החדשה ומדינות זרות בנושאים הנידונים. הנספח מציג את מקורות המימון של אותם ארגונים, ובעיקר את התמיכה הפיננסית לה זכו מצד הקרן החדשה.



**מסקנות
עיקריות**
העולות מן הדוח

דוח זה מבקש בראש ובראשונה להציג באופן ממוקד וכרונולוגי את פעילות הארגונים הממומנים על ידי הקרן החדשה ומדינות זרות נגד הנושאים בנטל הצבאי ובנטל הלאומי-אזרחי, ונגד העדפה מתקנת למילואימניקים, ואת פעילותם לעידוד הבדלנות במגזר הערבי. בשנים האחרונות ארגונים חוץ פרלמנטריים שונים במימון הקרן החדשה וממשלות זרות, פעלו להכשיל ניסיונות מצד כנסת ישראל וממשלת ישראל ליצור נורמה חברתית המתגמלת ומוקירה את הנושאים בנטל, וביניהם המשרתים בשירות צבאי ובשירות לאומי ואנשי המילואים. ארגונים אלו פעלו מתוך מטרה לפגוע בסדר החברתי המבקש לעודד את התורמים לחברה עודדו בדלנות ואי התנדבות לשירות האזרחי במגזר הערבי, ובכך פגעו בלכידות החברתית בין כל אזרחי המדינה.

נימוקיהם של ארגונים חוץ ממשלתיים אלו בעתירות, במכתבים ובהודעות לתקשורת סבבו בעיקר סביב הטענות הבאים: אפליית המגזר הערבי על בסיס לאום והעדפת יהודים על פני ערבים, "גזענות", פגיעה בעיקרון הצדק החלוקתי ופגיעה בחוק שוויון הזדמנויות בעבודה ובחוק שירות המדינה (מינויים), אשר קובע חובה של העדפה מתקנת לאוכלוסייה הערבית במינויים לשירות המדינה.

נימוקים אלה מתעלמים מהעובדה שלא רק יהודים משרתים ומתנדבים, אלא גם בנות ובני מיעוטים, ובהם בנות ובנים מן המגזר הערבי, וגם הם כמובן ייהנו מהטבות ומההעדפה המתקנת. מנימוקים אלה עולה כי ארגונים חוץ ממשלתיים אלו יוצאים מנקודת הנחה שלפיה השירות האזרחי-לאומי הוא נורמה פסולה עבור המגזר הערבי כאידיאה.

באופן פרדוקסלי נמצא כי הקרן החדשה ומדינות זרות תומכות בארגונים שפעלו נגד מתן הטבות למשרתים על סמך הטענה לאפליית המגזר הערבי, אך בה בעת מסייעות לארגונים שפועלים נגד השתלבות המגזר הערבי בשירות האזרחי-לאומי או בשירות הצבאי, שבגינם מוענקות הטבות ללא הבדל דת, גזע או מין. מכאן נובע שלא השאיפה להיאבק באפליה פוטנציאלית היא המנחה את הקרנות והמדינות התורמות, אלא האינטרס להנציח את בדלנותו ואי השתלבותו של המגזר הערבי, כדי לעודדו להיות מגזר המבקש הכרה לאומית, ולקדם את הפיכת מדינת ישראל ממדינה יהודית ודמוקרטית למדינה דו-לאומית.⁴

4. שאיפה זאת נראית בין היתר בסיוע לארגונים שמצדדים בפיתרון המדינה הדו-לאומית כגון: מדה אל-כרמל, עדאלה, מוסאוא. ראה/י פעילויות והתבטאויות מצד אירגונים אלו בנידון:

NGO Monitor, URL: http://www.ngo-monitor.org/nif/nif_hebrew/nif1_hebrew.html

עדות להשפעת פעילות זו על המגזר הערבי ניכרת היטב באירוע סילוקן של בנות השירות הלאומי מהתיכונים בעראבה על ידי ראש המועצה המקומית עומאר נאצר בשנת 2010. תגובתו של נאצר התאימה למסר שקידם ארגון "בלדנא" בקמפיינים שהפיק נגד השירות האזרחי-לאומי בשנים עברו:⁵ "אני מתנגד מבחינה עקרונית לתכנית השירות הלאומי כי אני רואה בזה הכשרה של הבחורים והבחורות המתנדבים כפתח לשירות צבאי בעתיד - ולזה אני מתנגד בחריפות".⁶

זאת ועוד, תמיכת הקרן החדשה ומדינות זרות בארגונים שפעלו נגד הטבות למשרתים ובארגונים המעודדים השתמטות וסרבנות גיוס, מעלה כי גופים זרים מבקשים לפגוע במוטיבציית ההתגייסות וההתנדבות לצבא הסדיר ולמילואים וביכולת הממשלות הנבחרות לעודד זאת. מניתוח הצהרות האירגונים וההודעות לתקשורת עולה כי מניעיהם נשענים על האשמות שלפיהן החברה הישראלית היא "לאומנית" מדי ויש לשאוף להופכה ל"אזרחית" יותר בהתנהלותה.⁷ בכסות "אזרחית" הם מקדמים פעילויות שנועדו לדכא את המוטיבציה להירתם לנשיאה בנטל הלאומי בחברה הישראלית, ומנגד הם מעודדים פעילויות שמניעות את הציבור הערבי להתבדל ולא להשתלב בשירות הלאומי-אזרחי. כל זאת כדי לקדם בקרב החברה היהודית והערבית את הרעיון הדו-לאומי והפוסט-ציוני.

כפי שנתגלה בדוחות קודמים של תנועת "אם תרצו", תמכה הקרן החדשה בארגונים שהיו שותפים פעילים בגיבוש דוח גולדסטון, שהכפיש את צה"ל ואת המדינה בנוגע לפעולותיה במבצע "עופרת יצוקה", וכן בארגונים שנטלו חלק במאמץ הבינלאומי להכפשתם של קצינים ובכירים ישראלים, להעמדתם לדין ולהאשמתם בביצוע פשעי מלחמה.⁸ כך מתחזקת הטענה, כי תמיכתה בארגונים שפעלו נגד הטבות לחיילי צה"ל, וליוצאי השירות הלאומי ונגד העדפה מתקנת למילואימניקים איננה מקרית, אלא תוצר של אסטרטגיה סדורה.

לבסוף יש לציין, כי רובם המוחלט⁹ של הארגונים המוזכרים בדוח זה כארגונים הפועלים נגד הטבות לחיילי צה"ל בסדיר ובמילואים, ונגד השתלבותו של המגזר הערבי בשירות לאומי-אזרחי; קיבלו תמיכה כספית ישירה מגופים זרים כדוגמת הקרן החדשה וממשלות זרות אי לכך, ראוי שממשלת ישראל והגורמים האמונים על יחסי החוץ יתנו דעתם לסוגיה חמורה זו.

5. ראה את מסרי הקמפיינים של בלדנא בשנים 2007 ו-2010 בממצאים.

6. **NRG מעריב**, בעראבה סילקו את בנות השירות הלאומי, 5 באוקטובר, 2010. כתובת: <http://www.nrg.co.il/online/54/ART2/163/200.html>

7. ראה/י לדוגמא: **שתיל**, מיליטריזם בחברה, ספטמבר 2010. כתובת: <http://www.shatil.org.il/event/51384>; **הטלוויזיה החברתית**, משואה לתקומה - מיליטריזם במערכת החינוך, דצמבר 2012. כתובת: <http://tv.social.org.il/social/2012/12/27/from-holocaust-to-revival>

8. ראה/י: **אם תרצו**, דוחות התנועה. כתובת: <http://www.imti.org.il/docs/P191>

9. בקואליציות השונות המוצגות בדוח זה יש ארגונים ספורים שלא קיבלו מימון ישיר מהקרן החדשה, אך חלקם קיבלו מימון ממשלות זרות.





**ממצאי
הדוח**

1999 - האגודה לזכויות האזרח נגד קריטריון של שירות צבאי בקבלה לעבודה

בדוח שחיברה בשנת 1999 בסוגיית אפליה בעבודה, קבעה האגודה לזכויות האזרח כי שירות צבאי כקריטריון קבלה לעבודה מהווה סממן מובהק של אפליה שאין לו כל הצדקה, מכיוון שקריטריון זה מהווה "מסננת שנועדה לנפות בעיקר מועמדים ערבים".

האגודה לזכויות האזרח רמזה בדוח להקבלה בין קריטריון צבאי למשטר האפרטהייד בדרום אפריקה: "אפליה היא התייחסות בלתי-שווה, המבוססת על נתונים בלתי רלוונטיים ועל פי רוב נובעת מדעות קדומות כלפי קבוצה מסוימת או מאינטרסים מנוגדים. היא יכולה להתבטא בחקיקה מפורשת המפלה נגד אותה קבוצה (משטר האפרטהייד בדרום אפריקה היה הביטוי המובהק לאפליה כזו) או בקביעת קריטריונים בלתי-רלוונטיים שמפלים את אותה קבוצה באופן ישיר או עקיף. דוגמה לשיקולים בלתי-רלוונטיים היוצרים אפליה היא השימוש בקריטריון של "שירות צבאי" כתנאי קבלה למשרות, שאין קשר בינו לבין ניסיון או רקע צבאי".¹⁰

2002 - מרכז עדאלה עתר לבג"צ בדרישה לבטל את החלטת הכנסת להתנות מתן קצבאות לילדים ממשפחות של יוצאי צבא

ברוב של 74 תומכים לעומת 28 מתנגדים אישרה הכנסת ב-5 ביוני 2002 קיצוץ של כ-13 מילארד שקלים בתקציב המדינה. אחד הסעיפים היה - קיצוץ של 4 אחוזים בקצבאות הילדים של משפחות יוצאי צבא, וקיצוץ של 24 אחוזים לילדיהם של מי שלא שירתו בצה"ל.

ארבעה חברי כנסת - מוחמד ברכה, אחמד טיבי, תמר גוז'נסקי ועסאם מח'ול - וכן ועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות ומרכז עדאלה, עתרו לבג"צ בדרישה לבטל את החלטת הכנסת להתנות מתן קצבאות לילדים בשירות צבאי.

בעתירות נטען כי ההחלטה מפלה לרעה באופן פסול ובמתכוון את הציבור הערבי לעומת ציבורים אחרים שאינם משרתים בצבא אך מקבלים את הקצבאות בצינורות ממשלתיים. לדוגמה, החרדים מקבלים אותן דרך משרד הדתות, והעולים - דרך הסוכנות. לדעת העותרים, התניית זכויות אזרח בשירות צבאי אינה לגיטימית במשטר דמוקרטי.¹¹

10. האגודה לזכויות האזרח, איפה ואיפה - מאזן השוויון בישראל, עיקרי הדוח, דצמבר 1999. כתובת: <http://www.acri.org.il/he/?p=5467>; האגודה לזכויות האזרח, אפליה בעבודה, דצמבר 1999. כתובת: <http://www.acri.org.il/he/?p=5549>

11. האייל הקורא, הכנסת אישרה את הקיצוץ בתקציב; עתירות נגד העדפת יוצאי צבא, 6 ביוני, 2002.

2003 - האגודה לזכויות האזרח ומרכז עדאלה נגד הנחה לאנשי מילואים בחכירת קרקע לבנייה בגליל ובנגב

ב-17.11.03 הגישה האגודה לזכויות האזרח עתירה לבג"ץ נגד החלטת הממשלה ומינהל מקרקעי ישראל להעניק הנחה של 90% לחיילים משוחררים (ששירתו לפחות שנה) בחכירת קרקע לבנייה באזורי עדיפות לאומית בגליל ובנגב. העתירה נוספה לעתירה שהגיש מרכז עדאלה בנושא.

ביום 6.11.02 החליטה ועדת השרים לפיתוח הנגב והגליל בראשות ראש הממשלה דאז, מר אריאל שרון, להמליץ בפני מועצת מקרקעי ישראל לקבל החלטה על הענקת "הנחות בקרקע בנגב ובגליל לחיילים משוחררים", כדלקמן:

חייל משוחרר ישלם למינהל מקרקעי ישראל 10% מדמי החכירה המהווים בגין קרקע לבנייה למגורים ביישובים בנגב ובגליל הנמצאים בתחומי מפת עדיפות לאומית א' ו-ב', בתנאי שמספר יחידות הדיור הבנויות ביישובים בהם ניתנת הנחה כאמור, קטן מ-500 יחידות דיור במועד החלטה זו. חייל משוחרר הוגדר בהחלטה כ"מי ששירת שירות חובה או בהתנדבות במשך 12 חודשים, או מי ששירת בשירות לאומי במשך 12 חודשים ולא חלפו 5 שנים מיום שחרורו או מתום השירות הלאומי שלו".

תוקפה של ההחלטה נקבע לשנתיים מיום אישורה וכניסתה לתוקף ביום 23.3.03.

האגודה לזכויות האזרח טענה בעתירתה כי:

החלטה זו לוקה באפליה פסולה על בסיס לאום, ונגועה בפגמים חמורים של שיקולים זרים וחוסר סבירות. המשמעות המעשית של ההחלטה היא העדפת יהודים על פני ערבים, שהשירות הצבאי אינו רלוונטי ביחס אליהם, בהקצאת משאבי קרקע יקרי ערך. העתירה באה להבטיח, כי משאבי קרקע ציבוריים יוקצו לכלל האוכלוסייה בשוויוניות תוך קיום ערך העל של צדק חלוקתי, היינו חלוקה הוגנת וצודקת של המשאבים. לעתירה ישנן השלכות חשובות ביותר על המדיניות הקרקעית של מדינת ישראל. המשך ההקצאה המפלה של משאבי קרקע למגורים בנגב ובגליל, משאבים שהם מוגבלים ממילא, עשוי לפגוע בעתודות הקרקע למגורים במקומות אלה, ובשימוש שיעשה בהן לתועלת כלל הציבור בהווה ובעתיד.

מעבר לכך יצאה האגודה נגד ההחלטה הממשלתית ולו משום מסקנתה כי זאת נועדה לעודד יישוב יהודים בפריפריה, בגליל ובנגב:

לא זו אף זו. השילוב בין תכלית זו ובין הקביעות המפלות שבבסיס ההחלטה, אשר מוציאות את האוכלוסייה הערבית ואת היישובים הערבים מגדר תחולתה של ההחלטה, כאמור לעיל, מוביל למסקנה אחת בלבד: ההחלטה נועדה "לחזוק ההתיישבות היהודית בנגב ובגליל". במילים אחרות, ההחלטה נועדה לשרת מדיניות "ייהוד" הנגב והגליל ושינוי המאזן הדמוגרפי במקומות אלה, וזאת במסווה של מתן הטבות בדיור לחיילים משוחררים¹².

2005 - מרכז עדאלה נגד העדפה מתקנת ליוצאי צבא, יוצאי שירות לאומי ולמשרתים במילואים בחלוקת מעונות באוניברסיטת חיפה

אוניברסיטת חיפה החליטה להעדיף יוצאי צבא בחלוקת המעונות לסטודנטים.

כתובת: http://www.haayal.co.il/story_1022

הארץ, עתירה: לא להתנות קיצבאות בשירות צבאי, 6 ביוני, 2002.

כתובת: <http://www.haaretz.co.il/misc/1.800214>

12. האגודה לזכויות האזרח, הנחות מפליגות בקרקע לחיילים משוחררים - אפליה פסולה על בסיס לאום,

17 בנובמבר, 2003. כתובת: <http://www.acri.org.il/he/?p=747>

בשנת 2005 ייצג מרכז עדאלה שלוש סטודנטיות ערביות בטענה שהן מופלות לרעה בכך שלא קיבלו חדר במעונות הסטודנטים של אוניברסיטת חיפה. עדאלה טען שזאת אפליה על רקע לאומי, לעומת האוניברסיטה שטענה שזוהי העדפה מתקנת ליוצאי צבא.

תהליך הקבלה למעונות הסטודנטים, נקבע על פי השוואת נתוני בקשת המועמד עם נתוני בקשות מועמדים אחרים. נתוני האישיים של כל מועמד מתורגמים לנקודות בהתאם למפתח שנקבע מראש על ידי ועדת המעונות. קבלת סטודנט למעונות מותנית בצבירת 61 נקודות לפחות. מועמד אשר עשה שירות צבאי מקבל 20 נקודות (כ-33% מסה"כ הנקודות). סטודנט שעשה שירות מילואים מקבל אוטומטית עוד 5 נקודות שמתווספות ל-20 הנקודות הראשונות ומהוות יחד 41% מסה"כ הנקודות שיש לצבור כדי להיות זכאי להתקבל למעונות הסטודנטים. על כן קריטריון השירות הצבאי מפחית את סיכויי של הסטודנט הערבי להתקבל למעונות מחד ומעלה את סיכויי של הסטודנט היהודי מאידך.¹³

באפריל 2007 נדחתה העתירה של עדאלה. בית המשפט העליון קבע כי אוניברסיטת חיפה תוכל להמשיך להעדיף יוצאי צבא בחלוקת המעונות לסטודנטים גם בשנת 2008. השופט אשר גרוניס נענה בכך לבקשת האוניברסיטה לעכב את ביצוע פסק הדין של בית המשפט המחוזי, שקבע כי זוהי אפליה פסולה של ערבים שיש לבטלה. השופט גרוניס הורה כי פסק הדין לא ייושם עד להכרעה בערעור שהגישה האוניברסיטה.

האוניברסיטה טענה שההטבה היא מעין אפליה מתקנת למי שהקדישו את זמנם לשירות צבאי וקיפחו בכך את יכולתם להשתכר באותה התקופה.

גרוניס הזכיר בהחלטתו שבג"ץ קבע בדצמבר 2006 כי "הקריטריון של שירות צבאי אינו פסול", ודחה עתירה של עדאלה נגד הטבות לחיילים משוחררים בהלוואות משרד השיכון. גרוניס ציין כי לקביעה זו עשויה להיות "השלכה ברורה" על גורל הערעור שהגישה האוניברסיטה.¹⁴

במאי 2007 הגיש עדאלה לבית המשפט העליון את סיכום טיעונו נגד הערר של אוניברסיטת חיפה. עדאלה טען שעמדת האוניברסיטה מתעלמת מהצרכים החברתיים-כלכליים של הסטודנטיות ולכן היא פוגעת בעקרון השוויון על בסיס של שייכות לאומית. עמדה זו תעניק לגיטימציה לשימוש בקריטריון של שירות צבאי בהזדמנויות רבות אחרות וכך היא יכולה להפוך אותו לאמצעי להרחבת הפערים החברתיים-כלכליים בין שתי הקבוצות הלאומיות.¹⁵

2005 - מרכז עדאלה היה שותף לעתירה לבג"צ נגד שר השיכון שעניינה שימוש בקריטריון של שירות צבאי בזכאות להלוואה לרכישת דירה

חוק הלוואות לדיור, התשנ"ב-1992 קובע כי מחוסר דיור יהיה זכאי להלוואה לרכישת דירה. גובה הלוואה נקבע על פי כללי הזכאות שקבע משרד הבינוי והשיכון. כללים אלה מזכים מחוסר דיור אשר שירת שירות לאומי או שירות חובה בצה"ל בהלוואה בסכום גבוה יותר מהסכום לו זכאי מי שלא שירת.

בשנת 2005 עתר לבג"צ מרכז עדאלה עם שני עותרים נוספים (סוהאד בשארה ועביד בכר) נגד הטבה זו לבוגרי שירות צבאי ושירות לאומי. בעתירתם טענו כי השימוש בקריטריון של

13. עדאלה, הודעות לעיתונות, אוקטובר 2005.

כתובת: <http://www.old-adalah.org/heb/pressreleases2005oct.php>

14. וואלה, העדפת יוצאי צבא במעונות תמשך ב-2008, אפריל 2007.

כתובת: <http://news.walla.co.il/?w=/10/1090292>

15. עדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, דרישה לבטל את השימוש בשירות הצבאי כקריטריון להקצאת חדר במעונות הסטודנטים באוניברסיטת חיפה.

כתובת: דרישה לבטל את השימוש-חדר/1309 <http://www.adalah.org/heb/Articles/1309>

וואלה, 10 באפריל 2007, העדפת יוצאי צבא במעונות תמשך ב-2008.

כתובת: <http://news.walla.co.il/?w=/10/1090292>

שירות צבאי לקביעת גובה ההטבה הניתנת למחוסרי דיור מהווה "אפליה פסולה על רקע לאום". קריטריון זה אינו רלוונטי לתכליתו של חוק ההלוואות לדיור שהיא סיוע למחוסרי דיור. לעניין תכלית זו, אין כל רלוונטיות לשירות הצבאי. חוסר הרלוונטיות של שיקול זה מביא לכך שהחוק "מפלה בתוצאתו את אזרחי ישראל הערבים". זאת משום שמרבית האוכלוסייה הערבית בישראל אינה נדרשת, ואף אינה יכולה, לשרת שירות צבאי.

בהרכב של שלושה שופטים (א' ברק, א' ריבלין, ד' ברלינר) קבע בג"ץ כי אין מניעה עקרונית ליתן ליוצאי צבא ושירות לאומי הטבות נוספות מעבר לקבוע בחוק קליטת חיילים משוחררים ובלבד שהשימוש בקריטריון השירות הצבאי מוצדק בנסיבות העניין. ברק דחה את טענת עדאלה לפיה הטבה זו מהווה שימוש בקריטריון הזה מעבר לקבוע בחוק אשר מוביל לתוצאה שתפלה את האזרחים הערבים ומשמש "כסות לאפליה", שכן תכליתו של חוק קליטת חיילים משוחררים היא, בין היתר, לסייע בדיור לאלה ששירתו. ברק נימק בהקשר זה:

הבחנה המבוססת על קריטריון של שירות צבאי או לאומי אינה בהכרח הבחנה מותרת או אפליה פסולה. הכל תלוי בהקשר. קבוצת המשרתים בצבא או בשירות לאומי שונה, במאפיינים חשובים, מאלה שלא שירתו. כך למשל, המשרתים בצבא או בשירות לאומי מקדישים מזמנם וממרחם לטובת הכלל. הם אינם יכולים לעבוד ולהשתכר למחייתם בתקופת שירותם. ככל שהבחנה מתבססת על מאפיינים אלה, וככל שהיא רלוונטית לתכלית ההסדר בו מדובר, אין לראות בה אפליה פסולה... גם כאשר קריטריון השירות הצבאי הינו קריטריון רלוונטי, יש להפעילו בסבירות ובמידתיות. יש ליתן לשיקול זה את משקלו הראוי בהתחשב, בין השאר, בתכליותיו הנוספות של ההסדר בו מדובר.¹⁶

2005 - מרכז עדאלה עתר לבג"ץ לביטול חובת השירות הצבאי כתנאי להגשת בקשה לרכישת מגרש ביישובים הבדואים בנגב

באוקטובר 2005 הגיש מרכז עדאלה עתירה לבג"ץ בשם תושב רהט שנשוי לאישה מאזור טול-כרם, בדרישה לבטל את חובת השירות בצבא או בכוחות הביטחון כתנאי לרכישת מגרש בקרקע של מינהל מקרקעי ישראל. העתירה אף יצאה כנגד ההנחות המשמעותיות במחירי הקרקע לבדואים ששירתו בצבא או בכוחות ביטחון אחרים, מכיוון שיש בהן משום אפליה כנגד מי שלא שירתו בכוחות אלה.¹⁷

2007 - מרכז עדאלה הגיש דוח לוועדת האו"ם לביעור כל צורות האפליה הגזעית [ICERD]. בין הנושאים העומדים במוקד הדוח: הטבות ליוצאי צבא

דוח שהגיש מרכז עדאלה בפברואר 2007 לקראת כינוס ועדת האו"ם לביעור האפליה הגזעית בז'נבה האשים את ישראל באפליית הציבור הערבי בארץ. בין הנושאים העומדים במוקד הדוח: הטבות ליוצאי צבא בלבד וחלוקת משאבים לא שווה לסטודנטים מהמגזר הערבי. המחברים ציינו בדוח כי: "השימוש שהמדינה עושה בשירות הצבאי כתנאי לקבלת שירותים והטבות שונים מפלה את הערבים, בניגוד להוראות האמנה".¹⁸

16. בג"ץ 11956/05. כתובת: <http://elyon2.court.gov.il/files/05/560/119/A03/05119560.A03.htm>

הירחון האלקטרוני של עדאלה, גיליון מס' 31, דצמבר 2006.

כתובת: <http://adalah.org/newsletter/heb/dec06/2.php>

17. עדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, בעקבות עתירת עדאלה לבג"ץ על ביטול התנאי של שירות צבאי לצורך הגשת בקשה לרכישת מגרש ביישובים הערביים הבדואיים בנגב. כתובת: <http://www.adalah.org/heb/Articles/725/> בעקבות-עתירת-עדאלה-התנאי

18. נענעס, עדאלה הגיש לאו"ם דוח על אפליית הערבים בישראל, פברואר 2007.

כתובת: <http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=428230>

2007 - עמותת בלדנא ניהלה קמפיין במגזר הערבי שמטרתו למנוע מצעירים ערבים להתגייס לשירות לאומי

בספטמבר 2007 יצאה עמותת בלדנא בקמפיין שקרא לצעירים ערבים שלא להשתתף בשירות האזרחי, שדינו הוא כדין השירות בצה"ל. הסלוגן המרכזי של הקמפיין מבליט ישירות את המסר המרכזי: "שירות לאומי - הדרך שלך לצבא".

בלדנא הדגישה כי למרות טענות הממשלה, "השירות האזרחי מהווה למעשה זרוע ישירה של צבא הכיבוש הישראלי, ושל המסגרת הביטחונית, אשר פועלת, מאז ומתמיד, נגד האוכלוסייה הערבית והעם הפלסטיני בכללותו. לכן, כל הניסיונות להציג את השירות הלאומי או האזרחי כפעילות למען החברה, מקורם בהטעיה מכוונת של הציבור בכלל, ושל הערבי בפרט".

הקמפיין החל בסדרת מודעות בכלי התקשורת הערביים, ובהן סיסמאות נגד ההתגייסות, כגון: "זהירות: מנסים לגייס אותך". יוזמי הקמפיין עשו שימוש בסממנים מוכרים מההווייה הצבאית של הציבור היהודי, כמו למשל תווית "צו גיוס" הידועה, קסדה של חייל ועוד.

במסגרת הקמפיין נערך באוקטובר 2007 כנס ארצי בתיאטרון אל-מידאן בחיפה בשיתוף עם ועדת המעקב העליונה של האוכלוסייה הערבית, ובו נקרא הציבור הערבי לגלות מודעות לנושא, ולא להיענות לפעולות הממשלה לגייס את הצעירים הערבים. בכנס התקיימו שלוש הרצאות. הראשונה עסקה בתפקיד ארגוני הנוער והמאבק בשירות הלאומי והצבאי; השנייה הוקדשה להשלכות השירות הלאומי על הזהות והשייכות הלאומית של הערבים; והשלישית התמקדה בנושא הזכויות, החובות והזהות הלאומית במצע המפלגות הערביות¹⁹.

2008 - הטלוויזיה החברתית מעודדת סרבנות גיוס

בפברואר 2008 פרסמה הטלוויזיה החברתית²⁰ סרטון קצר המעודד להשתמטות ולסרבנות גיוס. הסרטון הציג את הצבא כגוף לא הומאני כלפי הפלסטינים, שאף לא יודע להתנהג כלפי פקודיו, והועלתה בו הטענה שהמדינה מזניחה את אנשיה, אינה דואגת לרווחתם ואינה מסייעת להם מבחינה כלכלית.

הסרטון מדמה שיח בין צעירים ישראלים בהודו על הצבא.

להלן ציטוטים מהסרטון: "גם אני הייתי בחברון, איזה חודשיים, ואחרי שראיתי מה הולך שם, אמרתי שאני לא מוכן לקחת חלק בדבר הזה"; "גם אני יצאתי באמצע, דווקא התגייסתי מורעלת, הייתי מש"קית ת"ש, עד ששני חיילים שלי ירו לעצמם כדור בחודש אחד, יצאתי על נפשי בעצמי, לאף אחד לא באמת אכפת מהחיילים שם"; "אני בכלל לא התגייסתי, ואמרתי להם שאני מעדיף ללכת לכלא מאשר ללכת לצבא, כשלאחים הקטנים שלי אין כסף לספרי לימוד. לא צריך להוכיח לאף אחד שאתה ישראלי אמתי... המדינה לא שמה זין על המשפחה שלו, אז הוא בחר לא ללכת".

19. Ynet, קמפיין ערבי: "שירות לאומי - הדרך שלך לצבא", 14 בספטמבר, 2007. כתובת: <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3449186,00.html>

מחסום, הצעירים הערבים נגד השירות הלאומי, 10 באוקטובר, 2007. כתובת: <http://212.179.113.235/mahsom/article.php?id=6195>

העמותות וארגוני החברה האזרחית הערבית, פרק 12, עמ' 26. כתובת: http://www.abrahamfund.org/webfiles/fck/העמותות_וארגוני_החברה_האזרחית.pdf

ממכנ, מרפז אל-מעלומאת ואל-מצאדר ללשבאב אל-ערב, משאריע בלדנא, 22 במאי, 2011. כתובת: <http://www.momken.org/?p=184>

<http://www.nrg.co.il/online/1/ART1/656/804.html>

20. מיסודה של קהילת סינקופה. <http://www.syncopa.org.il>

להלן המסר הרשמי שציננה "הטלוויזיה החברתית" לצד הסרט:

"ישראלי אמתי לא משתמט", אומרים לנו בקמפיין אגרסיבי נגד "משתמטים", התובע מאתנו לקבל כמובן מאליו את האמירה שאם לא עשית צבא - אתה שווה פחות. הקמפיין הזה מגיע לשיאו במודעות ענק ובתשדיר בטלוויזיה. כמה מאתנו שצפו בתשדיר החליטו לצאת בסרטון חלופי, עם קצת פחות דוגמנים וקצת יותר ביקורת²¹.

2009 - ארגונים שונים תומכים בקריאה לסרבנות

שבעה אנשי "פרופיל חדש", ארגון חבר פעיל בקואליציית הנשים למען השלום (שימומנה על ידי הקרן החדשה), נחקרו במשטרה ב-26 באפריל 2009, בהוראת היועץ המשפטי מני מזוז בעקבות בקשת הפרקליט הצבאי הראשי, תת אלוף אביחי מנדלבלויט, בחשד שעברו על החוק כאשר הסיתו להשתמטות משירות צבאי, בהפעלת אתרים המדריכים כיצד לחמוק מגיוס.

חוק העונשין קובע שמי שהסית או שידל אדם שחייב בשירות בכוח מזוין שלא ישרת בו או שלא יתייצב לפעולה צבאית, דינו עד חמש שנות מאסר. כמו כן, מי שהסית או שידל אדם שכבר משרת בכוח מזוין לערוק משירותו או מפעולה צבאית, או סייע לו בעריקה, דינו עד שבע שנות מאסר. החוק גם קובע שמי שעבר עבירת הסתה להשתמטות בתקופה שבה מתנהלות פעולות איבה כנגד מדינת ישראל, או בזמן שישראל מגיבה במבצע צבאי על פעולות אלה, דינו מאסר עד חמש עשרה שנה.

בעקבות זאת התאגדו 23 ארגונים פמיניסטיים, חלקם נתמכים על ידי הקרן החדשה (למשל: אחותי - למען נשים בישראל, כיאן, קול האשה) ופנו במכתב לשר לביטחון הפנים, יצחק אהרונוביץ', והודיעו שבכוונתם להציף את חדרי החקירות של מרחב ירקון במחאה על החקירה המתנהלת של חברות וחברי תנועת פרופיל חדש. "אנו רואות בפתחת החקירה נגד 'פרופיל חדש' צעד נוסף במאמצי השלטון להגביל את המרחב הדמוקרטי ולדכא מחאה פוליטית", צוין במכתב, "אנו קוראות להפסיק באופן מיידי את החקירה, את ניסיונות ההפחדה ואת כל הניסיונות לדיכוי ולרדיפה של פעילים ופעילות פוליטיים".

הארגונים שחתמו על הפנייה לשר לביטחון פנים הם: קואליציית נשים לשלום, כיאן, מרכז אלטופולה, העמותה להעצמה כלכלית לנשים, איתך-מעכי, אשה לאשה, קול האשה, בת שלום, מחסום ווטש, האם החמישית, נשים נגד אלימות, מרכז מהות, תנועת אחותי, מרכז תמורה, פור"ה, סבאיה, אל"ה (אקדמיה ללא הטרדות), סביבה תומכת, ניסאן, תנד"י (תנועת נשים דמוקרטיות בישראל), WILPF²².

21. הטלוויזיה החברתית, חברה, ישראלי אמיתי לא משתמט מהאמת.

כתובת: <http://tv.social.org.il/social/2008/02/06/true-israeli>

22. הארץ, המשטרה פשטה על בתי מנהיגי הסרבנים בחשד להסתה להשתמטות, ו-פמיניסטיות: נבוא להיחקר ביוזמתנו במחאה על רדיפת פרופיל חדש, 27 ו-29 באפריל 2009. כתובות:

<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1257711>

<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1258090>

2009 - ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי נגד שירת ההמנון ונגד השירות הצבאי

בעקבות דברי שר החינוך גדעון סער לקראת פתיחת שנה"ל 2009/10 על תכניתו לחיזוק ערכי הציונות בבתי הספר וכי הוא שוקל לחייב את שירת ההמנון, הודיע מנהל ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי, עאטף מועדי, במסיבת עיתונאים: "אם יכפו עלינו לשיר את ההמנון ואם יתגמלו בתי"ס לפי קריטריון של שירות צבאי או לאומי נכריז על מרי".²³

2009 - מרכז עדאלה תבע לשנות תנאי מכרז להחכרת מגרשים לבנייה המקנים עדיפות לחיילים משוחררים

ביולי 2009 עתר מרכז עדאלה לבית המשפט המחוזי בנצרת, בשמם של ארבעה אזרחים צ'רקסים תושבי כפר כמא, ודרש להורות למינהל מקרקעי ישראל ולמשרד הבינוי והשיכון לשנות את התנאי המקנה עדיפות למחוסרי דיור ששירתו בכוחות הביטחון על פני מחוסרי דיור שלא שירתו, במכרז מס' צפ/385/2008 להקצאת מגרשים לבנייה עצמית בכפר.²⁴

מטענות העותרים

סעיף 3: התנאים שנקבעו במכרז להקצאת מגרשים, מפלים את העותרים, פוגעים בזכותם האלמנטרית לדיור, נוגדים את עיקרון הצדק החלוקתי ומצביעים על כשל חמור אצל המשיבים המופקדים על ניהול וחלוקה תקינים של הקרקע, על בסיס שוויוני. תנאים אלה בלתי חוקיים הואיל ואינם נשענים על חקיקה ראשית. חוק קליטת חיילים משוחררים מעניק זכויות בדיור למשוחררים. לכן, כל הטבה אחרת מעבר לקבוע בחוק זה הינה בלתי מידתית.

סעיף 6: תנאי המכרז פוגעים קשות לא רק בזכות לשוויון של מחוסרי הדיור מקרב תושבי כפר כמא שלא שירתו בכוחות הביטחון, אלא גם בזכותם החוקתית לדיור, המהווה חלק בלתי נפרד מכבודם כבני אדם וכאזרחים.

מטענות המשיבים

סעיף 2: במכרז הנדון, החליט המינהל ליתן למשרתי כוחות הביטחון מהמגזר הצ'רקסי עדיפות בהגדרת מגרשים למגורים, מתוך רצון להטיב עם בני מגזר זה המקיימים את חובת השירות הצבאי, ולקדם. מניסיון מצטבר רב שנים בקרב מגזרים שונים ידוע, כי להטבות הניתנות למשרתי כוחות הביטחון השפעה על המוטיבציה לגיוס לשירות.

מתן העדפות כלכליות למשרתי כוחות הביטחון הוכר על ידי המחוקק בשורה ארוכה של חוקים ופסקי דין (ראה: תקנה 25(א24) לתקנות חובת המכרזים;²⁵ חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994; חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995;²⁶ בג"צ 200/83 מחמד וותאד נ' שר האוצר, פ"ד לח(3), 113).

בית המשפט העליון נדרש לנושא זה בפסק הדין שנתן בג"צ 11965/05 סוהאד בשארה ואח' נ' שר הבינוי והשיכון, (פורסם בנבו) (להלן: "פס"ד בשארה" או "פרשת בשארה") שם נדחתה העתירה שהוגשה כנגד הטבות ליוצאי צבא.

סעיף 4: קיים הבדל אינהרנטי ורלוונטי, בין מי שהקדיש שנים מחייו לשירות בצבא, לבין מי שקיבל פטור. האבחנה בין העותרים לבין משרתי כוחות הביטחון מקרב העדה הצ'רקסית

23. הסתדרות המורים, בחינוך הערבי לא מוותרים על הנכבה, 1 בספטמבר, 2009.

כתובת: <http://www.itu.org.il/Index.asp?ArticleID=13975&CategoryID=1320&Page=8>

24. http://adalah.org/Public/file/Shamsi201_09.pdf

25. תקנות חובת המכרזים, תשנ"ג-1993. כתובת: http://www.nevo.co.il/law_html/law01/242_002.htm

26. חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995.

כתובת: http://www.nevo.co.il/law_html/law01/039_002.htm

הינה אבחנה רלוונטית ועניינית בין השונים, ואין מדובר באפליה (ראה: בג"צ 528/88 אביטן נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד מג(4) 297.

סעיף 8: ביטול ההעדפה הניתנת לחיילים צ'רקסים בהקצאת קרקע, כפי שניתנה בנדון, יכול שתהווה פגיעה במוטיבציה של החיילים הצ'רקסים לשרת כלוחמים. לפיכך, קביעת שיטת הקצאה המעניקה סיכויי זכייה גבוהים יותר למחוסרי דיור משרתי כוחות הביטחון מהמגזר הצ'רקסי, נמצאת במתחם הסבירות והמידתיות ואין בה אפליה ביחס לאלה שלא שירתו בכוחות הביטחון כלל. הבחנה זו בין שונים הינה עניינית.

דבר כבוד השופטת נחמה מוניץ בפסק הדין על עתירת עדאלה

אין חולק כי אינטרס ציבורי רב משקל מצוי בצורך הבלתי מתפשר כי משאבי הקרקע העומדים לרשות המדינה יחולקו באופן הוגן, צודק וסביר. אלא שבעניין בפנינו ראינו צורך להדגיש כי מיצוי וביטוי של עיקרון הצדק החלוקתי נתמך ובא לידי ביטוי בעצם מתן הטבות מסוגים שונים לחיילים משוחררים, אשר השקיעו מאמצים פיזיים ונפשיים בתרומתם לצבא, כדי להגן על אותה מדינה המספקת את המשאבים באופן צודק בין קבוצות שווים ושונים. בכלל זה, מתן סיכויי זכייה גבוהים יותר במכרז שעניינו סוציאלי, כמטרת החקיקה המכוונת לחלוקת משאבי הקרקע לצרכים סוציאליים לתושביה כגון צרכי דיור. לפיכך שיטת ההקצאה שנקבעה במכרז אינה נוגדת את עקרונות הצדק החלוקתי, אלא אף מתיישבת נכונה עם עקרונות אלה ומביאה אותם לידי ביטוי נכון וצודק.

עוד טוענים העותרים, כי תנאי המכרז בלתי חוקיים ואינם נשענים על חקיקה ראשית וכי "חוק קליטת חיילים משוחררים" מעניק זכויות שונות בדיור לחיילים משוחררים. על כן, כל הטבה אחרת מעבר לקבוע בחוק זה במקרה דנן, הינה בלתי מידתית. טענה זו אין לה מקום. "חוק קליטת חיילים משוחררים" אינו קובע הסדר שלילי ולפיו לא יינתנו לחיילים משוחררים הטבות נוספות, מעבר לאלה הניתנות להם עפ"י חוק.²⁷

באשר לטענה בדבר אפליה והעדפה בלתי מידתית, טענה זו הועלתה ב"פס"ד בשארה", שם נדחתה עתירה נגד הטבות הניתנות למשרתי כוחות הביטחון ונקבע:

קריטריון השירות הצבאי מהווה אף הוא קריטריון רלוונטי. רלוונטיות זו נעוצה בכך שחוסר היכולת של המשרתים בצבא ובשירות הלאומי לעבוד ולהשתכר למחייתם בתקופת שירותם משפיע על מצבם הכלכלי של המבקשים הלוואות לפי "חוק הלוואות לדיור". לפיכך, ישנו קשר ענייני בין תכליתו הסוציאלית של החוק לבין השיקול של השירות הצבאי או הלאומי. על קשר ענייני זה אנו למדים גם מתוך כך שגודל ההטבה לה זכאי המשרת בצבא או בשירות הלאומי עומד ביחס ישר לאורך שירותו בצבא או בשירות הלאומי.

החלטת המינהל ליצור עבור משרתי כוחות הביטחון מהמגזר הצ'רקסי עדיפות בהגדלת מגרשים, מתוך רצון להיטיב עמם בשל היותם מקיימים את חובת השירות הצבאי, ולקדם, איננה פסולה כלל ועיקר ואיננה בלתי מידתית. מתן העדפות כלכליות למי ששירתו בכוחות הביטחון הינו לגיטימי לחלוטין, כפי שקבעה המשנה לנשיא השופטת בן פורת בבג"צ 200/83 מחמד וותאד נ' שר האוצר, פ"ד לח(3), 113 כי:

...על פי הלך מחשבתם של העותרים הייתה פנייתם לבית משפט זה סבירה בהחלט. ההבחנה שעשו בין המשרתים בצה"ל לבין אלה שאינם חייבים גיוס מתקבלת כשלעצמה על הדעת. בו בזמן שהחייל מקדיש שלוש שנים לשירות חובה ואחרי כן שירות מילואים, פנויים האחרים לעסוק בכל עבודה או מלאכה כחפצם.

27. עדאלה, עתמ (נצ') 201/09 אורהאן שמסי נגד מינהל מקרקעי ישראל, דצמבר 2009. כתובת: http://adalah.org/Public/file/Shamsi201_09.pdf

בעניין הנדון ברור כי המדינה מבקשת לעודד גיוס לצה"ל של אוכלוסיה מסוימת. מטרתה זו של המדינה הינה מטרה ציבורית ויש להגן עליה כמטרה עליונה הדרושה לקיומנו, שהרי אנו זקוקים לחיילים אשר יגנו על מדינת ישראל ואזרחיה מפני אויביה. הטבות אלה ואחרות ניתנות כדי לעודד חיילים לשרת ולהגביר מוטיבציה בצעירים כדי לעודד אותם להתגייס ולשרת בכוחות הביטחון. מכאן ברור כי בפנינו דיון ביחס שונה אל שונים. אין בשיטת ההגדרה שבמכרז הנדון משום אפליה פסולה, אלא הבחנה מותרת. היינו, קיים הבדל אינהרנטי בין מי שהקדיש מספר שנים מחייו לשירות צבאי, לבין מי שלא עשה זאת.

טענת העותרים, לפיה אין קשר רציונאלי בין קריטריון השירות הצבאי, כתנאי סף, לבין תכלית המכרז המבקשת לסייע לכלל אוכלוסיית מחוסרי הדיור בכפר, שהינה סוציו-אקונומית באופייה, דינה להידחות. לטעמי ברורה תכליתו של המכרז הנדון אשר כולה איננה אלה כדי לסייע לאוכלוסיית מחוסרי הדיור בכלל, ולמשרתי כוחות הביטחון בפרט, המהווים חלק ממחוסרי הדיור. על כן אין כל מניעה ליתן למשרתים בצבא עדיפות בסיכויי זכייה גבוהים יותר מאשר למי שלא שירתו כלל. הדבר מהווה הטבה סוציאלית לחיילים משוחררים, אשר מתיישבת עם המדיניות הנכונה לעודד צעירים להתגייס לשירות המדינה ומהווה גם היא שיקול סוציאלי חברתי.

לפיכך המסקנה היא, כי אין לראות בקריטריון של שירות בכוחות הביטחון, קריטריון מפלה בנסיבות המקרה כאן. כן, אין לומר שהשימוש בקריטריון השירות הצבאי בהקשר זה נעשה בחוסר סבירות. השירות הצבאי איננו תנאי סף לזכייה במגרש כי אם קריטריון המגדיל את סיכויי הזכייה של משרתי כוחות הביטחון. המשיבים הבהירו כי מטרת הגדלת סיכויי ההצלחה לזכייה במגרש ליוצאי צבא, אינה לפגוע באלה שלא שירתו, כי אם להיטיב עם קבוצת המשרתים בצבא.

עוד יש להדגיש כי טענת העותרים לפיה דחה הנשיא ברק בפרשת בשארה את השימוש בקריטריון השירות הצבאי כתנאי סף לחלוקת משאבים ציבוריים, אין בה ולא כלום. הנשיא ברק קבע בפס"ד בשארה כי:

הבחנה המבוססת על קריטריון של שירות צבאי או לאומי אינה בהכרח הבחנה מותרת או אפליה פסולה. הכל תלוי בהקשר. קבוצת המשרתים בצבא או בשירות לאומי שונה, במאפיינים חשובים, מאלה שלא שירתו. כך למשל, המשרתים בצבא או בשירות לאומי מקדישים מזמנם וממרחם לטובת הכלל. הם אינם יכולים לעבוד ולהשתכר למחייתם בתקופת שירותם. ככל שההבחנה מתבססת על מאפיינים אלה, וככל שהיא רלוונטית לתכלית ההסדר בו מדובר, אין לראות בה אפליה פסולה... גם כאשר קריטריון השירות הצבאי הינו קריטריון רלוונטי, יש להפעילו בסבירות ובמידתיות. יש ליתן לשיקול זה את משקלו הראוי בהתחשב, בין השאר, בתכליותיו הנוספות של ההסדר בו מדובר.

מכאן אתה למד ברורות שאין בפרשת בשארה את אשר מנסים העותרים ללמוד מאשר נקבע שם. אלא שכל אשר נקבע הוא כי יש להפעיל את קריטריון השירות הצבאי בסבירות ובמידתיות בנסיבות כל עניין נדון. במקרה הנדון בפני, הפעיל המינהל את קריטריון השירות הצבאי במידתיות ובסבירות, בפרט עת שינה את תנאי ההרשמה למכרז ואיפשר לעותרים להשתתף במכרז והגדיל את סיכוייהם לזכות במגרשים.

מכל המקובץ מעלה עולה כי, אין מקום להיעתר לעתירה או להתערב בשיטת ההקצאה שנקבעה במכרז, אשר הינה עניינית, סבירה ומידתית. סוף דבר, העתירה נדחית. העותרים, כולם יחד, ישלמו למשיבים בנסיבות העניין, סך כולל של 90,000 ₪ ומע"מ כחוק בגין הוצאותיהם.²⁸

2009 - מדה אל-כרמל - מרכז ערבי לחקר יישומי, שנמנה עם העמותות המזוהות עם תנועת בל"ד ומומן על ידי הקרן החדשה נגד הטבות כלכליות ליוצאי צבא ושירות לאומי

הארגון ציין ב"פרויקט המעקב הפוליטי" לחודשים יוני-אוגוסט 2009, כי העדפות והטבות כלכליות ליוצאי צבא או שירות לאומי הן "אפליה נגד האזרחים הפלסטינים" בישראל.²⁹

2009 - מדה אל-כרמל - מרכז ערבי לחקר יישומי, שנמנה עם העמותות המזוהות עם תנועת בל"ד ומומן על ידי הקרן החדשה, פרסם כרזות אונס שקריות נגד צה"ל בחו"ל

ב-9 בנובמבר 2009, 20 ארגונים לא ממשלתיים ב-11 מדינות קיימו אירועים כחלק מקמפיין "יום אחד- מאבק אחד", שאורגן על-ידי הקואליציה לזכויות מיניות וגופניות בחברות מוסלמיות.

שלושת הארגונים המייצגים את "פלסטין" (על אף שהן ממוקמים בגבולות הקו הירוק) - מדה אל-כרמל, נשים נגד אלימות (1,004,500\$ מהקרן החדשה בשנים 2006-2008)³⁰ והפורום הערבי למיניות, חינוך ובריאות - לא התמקדו בחברה המוסלמית. במקום, הארגונים הללו, הממומנים בחלקם על-ידי האיחוד האירופי והקרן החדשה, בחרו:

להדגיש את ההפרות המבניות והחוקיות הישראליות של זכויותיהם המיניות, הגופניות, הפסיכולוגיות, החברתיות והכלכליות של הפלסטינים, אשר מצטלבות עם ההקשר החברתי הפטריארכאלי אשר מרסנות חירויות אישיות, מנציחות את מעמדן הנחות של הנשים וכופות שתיקה במקרים של אלימות פיזית, פסיכולוגית ומינית המבוצעת כלפי נשים.

כחלק מהקמפיין, מדה אל-כרמל, ביחד עם קבוצה נוספת, פרסמו הודעה לעיתונות (9 בנובמבר, 2009) שציינה את שמו נציג של מדה אל-כרמל כמרכז תקשורת לקמפיין. ההודעה לעיתונות הופצה באופן מקוון ובדוא"ל עם שתי כרזות מצורפות:

1. תיאור מגע מיני בלתי רצוי של חייל ישראלי באישה פלסטינית, לצד הכיתוב: "בעלה צריך היתר כדי לגעת בה. הכיבוש חודר לחייה כל יום!"

2. תיאור מגע מיני בלתי רצוי של חיילת ישראלית בגבר פלסטיני, עם כיתוב מותאם.³¹

בכתבה על הכרזה בעיתון ה-Jewish Chronicle³², הכחיש חוקר מטעם מדה אל-כרמל כי נושא הקמפיין היה אונס או הטרדה מינית: "ניסינו להראות כיצד לנושא הפוליטי, שהוא מה שכולם

28. עדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, תביעה לשנות תנאי מכרז להחכרת מגרשים לבנייה המקנים עדיפות לחיילים משוחררים.

כתובת: <http://adalah.aiforms.com/heb/Articles/1/> תביעה-לשנות-תנאי-מכרז

29. פרויקט המעקב הפוליטי, ישראל והאזרחים הפלסטינים: דוח המעקב הפוליטי הדו-חודשי של מדה אל-כרמל. כתובת: <http://mada-research.org/en/files/PMR/pmr-heb/pmr5heb.pdf>

30. NGO-MONITOR, נשים נגד אלימות (WAV). כתובת: http://www.ngo-monitor.org.il/article/_wav

31. http://www.ngo-monitor.org/data/images/Image/rape_poster.jpg

32. THE JEWISH CHRONICLE ONLINE, Outrage over 'rape' poster that demonises Israel, November 2009. <http://www.thejc.com/news/israel-news/21897/outrage-over-rape-poster-demonises-israel>

מדברים עליו, יש אפקט יומיומי על חיי האישה הפלסטינית. הכרזה הייתה רק אמצעי אומנותי להעברת המסר". ניקולס ספיר, יושב ראש סניף בריטניה של הקרן החדשה, הגן על הכרזה: "הקרן החדשה לישראל תמשיך לתמוך בהם בעניינים של חיזוק הדמוקרטיה (הישראלית) המשגשגת".

מכל מקום, במכתב ל-Jewish Chronicle, טענה מנהלת תכנית לימודי המגדר של מדה אל-כרמל כי: "הפורום הערבי למיניות הפיק והפיץ לבדו את הכרזה המוצגת בכתבה (של העיתון)", וכי מדה אל-כרמל אינו אחראי לתכניה. טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם ההודעה לעיתונות שהופצה (עם הכרזה) בשמו של מדה אל-כרמל, כמו גם עם ההערות ב-Jewish Chronicle. מעבר לפוסטר עצמו, רכיבים אחרים של הקמפיין, כפי שצוין לעיל, התבססו על האשמות ב"מדיניות הגזענית של ישראל".³³

2010 - עמותת בלדנא הובילה קמפיין מתמשך במגזר הערבי שמטרתו למנוע מצעירים ערבים להתגייס לשירות הלאומי

בדוח פעילות לשנת 2010/11 ציין הארגון כי זאת השנה השלישית ברציפות שהוא ממשיך את הקמפיין האקטיבי "לקידום המודעות ולחינוך" הנוער הערבי - "מדוע מיזם השירות האזרחי הוא למעשה מיזם משלה עבור מגזר הערבי". הקמפיין העביר את המסר כי השירות האזרחי "אינו דמוקרטי ואזרחי כפי שמוצג על ידי הממשלה, אלא ניסיון מלא שלה להפשיט את האוכלוסייה הערבית מזכותה הפלסטינית על ידי תהליך של אימוץ התרבות הישראלית" (אכולתורציה)... וניסיון הדרגתי שלה להטמיע בנוער הערבי את רעיון השירות בצה"ל".
כפי שצוין הישגי הקמפיין הם:

עשרה מנהיגים צעירים שהוכשרו על ידי הארגון הצליחו למנוע "סמינרים חינוכיים" במקום מגוריהם, והעלו בכך את המודעות של הנוער המקומי בנוגע לשירות האזרחי. בסמינרים הללו השתתפו 4,100 תלמידים בתוך תקופה של פחות מעשרה חודשים. הסמינרים "התקיימו בבתי ספר, מחנות קיץ, מרכזים קהילתיים ובכינוסים"
הפקת שלושה סרטים קצרים שמסבירים את "הסתירה המצוייה בשירות האזרחי" שהשיגו צפיות רבות תוך זמן קצר, "יותר מ-12 אלף צפיות".
תחרות עיצוב וצילום מיזמים נגד השירות האזרחי, שבסופה נערך טקס הענקת פרס למבצע המיזם המרשים ביותר מבין המתחרים.³⁴

2010/2011 - האגודה לזכויות האזרח בישראל ועמותת איתך - מעפי: משפטניות למען צדק חברתי יצאו נגד ההעדפה המתקנת לאנשי המילואים ומתנדבי השירות הלאומי במינויים לשירות המדינה

בשנת 2009 הועלתה הצעת "חוק שירות המדינה", שעניינה מתן עדיפות בקבלה לעבודה בשירות הציבורי ליוצאי כוחות הביטחון. הצעת החוק באה "להסדיר את העדפתם בקבלה לעבודה בשירות המדינה של מי ששירתו בשירות סדיר, כמוגדר בחוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד - 1994".

33. NGO MONITOR, מדה אל-כרמל: כרות האונס והצהרת חיפה, 14 ביוני, 2010.
http://www.ngo-monitor.org.il/article/_65 כתובת:

34. 2010/11 Activities Report, Baladna.

URL: <http://www.momken.org/wp-content/uploads/2012/01/final-2010-2011-annualreport3.1.2012.pdf>

בשנת 2010 פנה נשיא התאחדות התעשיינים מר שרגא ברוש לשר התמ"ת פואד בן אליעזר וקרא לו "לפעול למען העדפה מתקנת למי שתורמים בפועל בהגנה על גבולות וביטחון ישראל ובשליחתה יצאו, ועקב כך מתקשים במציאת עבודה. יצוין", הוא המשיך, "כי בשירות המדינה קיימת העדפה מתקנת לנשים, בני מיעוטים ואתיופים, ונכון שגם אוכלוסיית אנשי המילואים המשרתים עשרות ימי מילואים יזכו להעדפה זו".³⁵

במאי 2011 פנו האגודה לזכויות האזרח ועמותת איתך - מעפי לח"כ דוד רותם, יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט בדרישה להסיר מסדר היום את הצעת "חוק שירות המדינה" שהועלתה בשנת 2009 מכיוון שהחוק "פוגע בעיקר באזרחים הערבים אשר, ככלל אינם משרתים בצבא או בשירות הלאומי". לדידם התוצאה המתחייבת מהעדפת יוצאי צבא בשירות המדינה היא העדפת יהודים על פני ערבים בקבלה לעבודה והיא מהווה, גם אם לא לכך כיוונו מנסחי הצעת החוק, אפליה על בסיס לאום, שהיא חלק מהגרעין הקשה של הזכות לשוויון, המוגנת בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

מעבר לכך, חוק זה מנוגד להוראות סעיף 15 לחוק שירות המדינה (מינויים) תשי"ט 1959, אשר קובע חובה של העדפה מתקנת לאוכלוסייה הערבית במינויים לשירות המדינה.³⁶

2010 - מרכז עדאלה דרש במכתב לראש הממשלה ולשרים לשלול מתן העדפה לחיילים משוחררים במוסדות להשכלה גבוהה ובתעסוקה

במכתב ששלח לראש הממשלה, בנימין נתניהו, וכן לשר החינוך, לשר האוצר, לשר התמ"ת וליועץ המשפטי לממשלה, דרש מרכז עדאלה להפסיק את האפליה נגד הסטודנטים הערבים. האפליה היא תוצאה של חוקים ותקנות הנותנים עדיפות לחיילים משוחררים ומעניקים להם הטבות מרחיקות לכת בתחום ההשכלה הגבוהה ובתחום התעסוקה.

כל הטבה הניתנת על סמך שירות צבאי או שירות לאומי מדירה את האזרחים הערבים וחוסמת בפניהם את האפשרות ליהנות ממנה, טען עדאלה. בתחום ההשכלה הגבוהה, העדפה זו תיצור אפקט שלילי ותגביה את המכשולים העומדים בדרכם של הערבים להצטרפות למערכת זו. כך גם בתחום התעסוקה.

את המכתב חיברה עורכת הדין סאוסן זהר מעדאלה, בעקבות התיקון לחוק חיילים משוחררים (שאושר בכנסת ב-21 ביולי, 2010) ולפיו יינה כל סטודנט המתגורר באזור עדיפות לאומית בנגב, בגליל ובהתנחלויות, שביצע שירות צבאי או שירות לאומי, ממגוון העדפות ובהן מימון מלא של שנת לימודים אחת במסגרת לימודי התואר הראשון. הטבה זו מתווספת לכלל ההטבות בתחום ההשכלה הגבוהה שמהן נהנים חיילים משוחררים, לרבות שנת לימוד חינוך במכינה לכלל הסטודנטים - ולא רק לסטודנטים מאזורי עדיפות לאומית. החוק גם קובע שמוסדות השכלה גבוהה, בתי ספר להכשרה מקצועית או מכינות קדם אקדמיות רשאים להעדיף חיילים משוחררים במגורים במעונות ואף להעניק להם הטבות כלכליות אחרות.

במכתב דרש עדאלה למגר את האפליה נגד האוכלוסייה הערבית, לרבות בתחום ההשכלה הגבוהה והתעסוקה, ולהימנע מתמיכה בחקיקה המציבה את השירות הצבאי או השירות הלאומי כתנאי לקבלת הטבות חברתיות-כלכליות המובילות להגדלת הפערים החברתיים-כלכליים בין יהודים לערבים.

35. התאחדות התעשיינים בישראל, שרגא ברוש קורא לתת העדפה מתקנת לקצינים במילואים במכרזים לתפקידים ממשלתיים, מאי 2010.

כתובת: <http://www.industry.org.il/eng/?CategoryID=1367&ArticleID=4835>

וראה גם: ערוץ 7, ברוש: העדפה מתקנת לאנשי המילואים, מאי 2010.

כתובת: <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/203808>

36. האגודה לזכויות האזרח, עדיפות בקבלה לעבודה בשירות הציבורי ליוצאי כוחות הביטחון - פגיעה בשוויון, 19 במאי 2011. כתובת: <http://www.acri.org.il/he/?p=11247>

ההעדפות שהחוק מעניק לחיילים משוחררים, ציין עדאלה, הן בגדר הפרה של זכותם החוקתית של האזרחים הערבים לשוויון על פי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. הן מנוגדות גם להוראות חוק זכויות הסטודנט, המחייב שוויון בין כל אזרחי ישראל בנגישות להשכלה גבוהה³⁷.

2010 - יוזמות קרן אברהם יצאה נגד הטבות למילואימניקים והמשרתים בשירות הלאומי

יוזמות קרן אברהם קראה במרץ 2010 לוועדת השרים לענייני חקיקה לדחות את הצעתו של ח"כ דוד רותם, לפיה יוענקו הטבות בקבלה ללימודים ולעבודה למי ששירת בצבא או מי שעשה שירות לאומי.

"הצעה זו מהווה חוליה נוספת בשרשרת הרסנית של הדרה ואפליה של הציבור הערבי המהווה למעלה מ-20 אחוזים מכלל האזרחים. מדובר בהצעה מזיקה ומסוכנת לחיים המשותפים בין האזרחים הערבים והיהודים במדינה ולחברה הישראלית כולה"³⁸.

2010 - פרויקט דמוקרטיה, מיזם בשיתוף שתיל וארגוני הקרן החדשה ובמימון ישיר של האיחוד האירופי, נגד מתן העדפה מתקנת לשירות צבאי או שירות לאומי

במאמר "על זהות ונאמנות" שפירסם צוות אתר פרויקט דמוקרטיה צויין לגבי מתן הטבות מפליגות לחיילים משוחררים במוסדות להשכלה גבוהה, כי "התנייתן של זכויות בחובת שירות צבאי או לאומי מנוגדת לחלוטין למושכלות יסוד של הדמוקרטיה"³⁹.

הארגונים השותפים בפרויקט דמוקרטיה: שתיל, האגודה לזכויות האזרח, אג'נדה, קשב, הטלוויזיה החברתית, זוכרות, גבעת חביבה, ילדים ישראלים, אמנסטי אינטרנשיונל, התנועה לחופש המידע, במקום, שותפות-שראקה, סינגור קהילתי ושדולת הנשים בישראל.

2011 - האגודה לזכויות האזרח ויוזמות קרן אברהם נגד הקריטריון של שירות צבאי בוועדות הקבלה

ב-23.3.2011 עתרה האגודה לזכויות האזרח עם יוזמות קרן אברהם ועותרים נוספים לבג"ץ בדרישה לפסול את חוק ועדות הקבלה, כיוון שהוא מהווה "רישיון לאפליה" של אזרחים המבקשים להתגורר ביישובים קהילתיים ובשכונות ההרחבה שנבנו לצד קיבוצים ומושבנים. גם בתחום זה סימנו ארגונים אלו את קריטריון השירות הצבאי כמטרה שיש להיאבק נגדה. העותרים טענו כי "החוק מאפשר אפליה בקבלה ליישוב בהסתמך על הקריטריונים העמומים של 'התאמה לחיים בקהילה' או 'התאמה למרקם החברתי' וכן על פי קריטריונים נוספים שיקבעו הישובים, כמו שותפות אידיאולוגית לערכי הציונות, חגי ישראל או השירות הצבאי"⁴⁰.

37. Rotter, עדאלה בחסות ה-NIF: לבטל ההטבות למשחררי צבא/שירות לאומי, 3 באוקטובר, 2010. כתובת: <http://rotter.net/forum/gil/20311.shtml>, <http://adalah.org/newsletter/ara/sep10/letter.pdf>

38. יוזמות קרן אברהם, תגובת יוזמות קרן אברהם לדיון בוועדת השרים בעניין ההטבות למי ששירת בצבא או עשה שירות לאומי, 9 במרץ, 2010. כתובת: <http://www.abrahamfund.org/2921>

39. פרויקט דמוקרטיה, על זהות ונאמנות, אוקטובר 2010
כתובת: <http://democracy-project.org.il/he/?s=ונאמנות>

40. האגודה לזכויות האזרח בישראל, לבטל את חוק ועדות הקבלה, 4 בדצמבר, 2012.
כתובת: <http://www.acri.org.il/he/?p=12905>

2011-2012 - הקואליציה לדיור בר השגה מתנגדת לקריטריון של שירות צבאי לדיור בר השגה

השותפות בקואליציה: (א) האגודה לזכויות האזרח בישראל (ב) האגודה לצדק חלוקתי (ג) במקום - מתכננים למען זכויות תכנון (ד) שתי"ל - שירותי תמיכה וייעוץ לקידום שינוי חברתי (ה) הסדנא לתכנון חברתי - האוניברסיטה העברית (ו) סיכוי - עמותה לקידום שוויון אזרחי (ז) הקליניקה לזכויות אדם בחברה - אוניברסיטת חיפה (ח) המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי (ט) התנועה לחיים בכבוד (י) איתך - מעכי: משפטניות למען צדק חברתי.

"הקואליציה לדיור בר השגה", המאגדת שורה של ארגונים שרובם קיבלו סיוע מהקרן החדשה, התנגדה לקריטריון של שירות צבאי לקבלת דיור בר השגה.

א. בדצמבר 2011 שלחה "הקואליציה" מכתב לראש הממשלה ולשרים הבכירים ובו הוצגו עמדת הארגונים כלפי הקריטריונים בקביעת הזכאות לדיור בר השגה להשכרה או בפרויקטים של "מחיר למשתכן", ודרישה לקיים דיון ציבורי שקוף בנוגע לקריטריונים אלה.⁴¹

לגבי סוגיית השירות הצבאי נכתב:

שירות צבאי/ לאומי/אזרחי/מילואים:

אנו מתנגדים להכללת קריטריון כזה בזכאות לדיור בר השגה בניגוד לעמדת ועדת טרכטנברג. על אף הרצון הלגיטימי לפצות את אלו ששרתו בצבא, יש לכך דרכים אחרות, הבאות לידי ביטוי בחוק חיילים משוחררים והטבות נוספות שמעניקה המדינה למשרתים במילואים (כולל הגדלת הזכאות למשכנתא מסובסדת). האבחנה מתי זכאית המדינה לתת עדיפות למי ששירת היא לא תמיד חדה.

בית המשפט העליון קבע כי לא ניתן לקבוע באופן גורף שהקריטריון חוקי או לא חוקי, והדבר ייבחן בהתאם לנסיבות העניין. כשעלה הנושא של הגדלת המשכנתאות המסובסדות, קיבל בג"ץ את הקריטריון, לאחר שהובהר כי אין מדובר בתנאי סף, וכי היישום סביר ואינו פוגע באופן ניכר במי שאינו משרת, שיוכל אף הוא לקבל משכנתא מסובסדת, אף שפחותה. לעומת זאת, כאשר מדובר למשל בנגישות לפרויקט דיור בר השגה של 100 דירות, מתן עדיפות למי ששירת בצבא, משמעותה כי בפועל הופך השירות הצבאי לתנאי סף, ומי שלא שירת יאבד סיכוי להתמודד על מלאי דירות מוגבל.

דומה הדבר למתן עדיפות למשרתים במכרזים למשרות בשירות הציבורי - הצעה שהיועץ המשפטי התנגד לה. ר' בג"ץ 11956/05 בשארה נ' שר הבינוי והשיכון (מיום) 13.12.06 יש לזכור כי מי שאינו משרת שוחרר כדין על ידי הצבא, בשל דתו, לאומו, מחלתו או סיבות אחרות, ואין להענישו על כך. דווקא אוכלוסיות שלא משרתות, כמו החרדים, הערבים ואנשים עם מוגבלות או רקע של מצוקה, הן הסובלות מהדרה בולטת בתחום המגורים, והדבר גם משפיע לרעה על הרצון לשפר את שילובן בשוק העבודה.

ב. בינואר 2012 חיווה היועץ המשפטי לממשלה את דעתו, כי אין מניעה חוקית לכלול קריטריון של שירות צבאי, שירות לאומי או שירות מילואים בקביעת הזכאות לדיור בר השגה להשכרה או בפרויקטים של "מחיר למשתכן". על פי טיוטת ההצעה שהונחה בפני היועץ, יינתן ניקוד עודף של עד 20 נקודות מתוך 100 ליוצאי צבא או שירות לאומי. כאמור, הקריטריון המוצע דובר מתן ניקוד עודף בגין שירות צבאי או לאומי יחול רק ביחס ל-50% מהדירות המיועדות לדיור בהישג יד שישווקו בכל פרויקט.

בהמשך החודש הוציאה "הקואליציה" את התגובה הבאה. העו"ד גיל גן-מור, ראש תחום הזכות לדיור באגודה לזכויות האזרח וחבר בקואליציה לדיור בר השגה, טען כי:

41. במקום, פניית הקואליציה לדיור בר השגה לממשלה, דצמבר 2011.

כתובת: קריטריונים לזכאות-דיור-בר-השגה/2011/12 http://bimkom.org

לגיטימי שהמדינה תתגמל חיילים משוחררים, אבל בפרויקטים שבהם מספר יחידות הדיור מוגבל ושמטרתם סיוע בדיור לאוכלוסיות מוחלשות, אין לתת עדיפות בדיור לפי קריטריון של שירות צבאי, אלא לקבוע זכאות לפי פרמטרים של הכנסה ונוקשות. הקריטריון של שירות צבאי אינו ענייני, ויביא בפועל להדרה של קבוצות אוכלוסיה שלמות כמו ערבים, חרדים ואנשים עם מוגבלויות מפרויקטים של דיור שהמדינה מסבסדת, זאת בניגוד לשורה ארוכה של פסקי דין של בית המשפט העליון בעניין.⁴²

ג. בנובמבר 2012 הגישו האגודה לצדק חלוקתי והאגודה לזכויות האזרח, בשם ארגוני הקואליציה לדיור בר השגה, בקשה להצטרף כידידי בית המשפט, במסגרת דיון בארבע עתירות שהוגשו נגד הקריטריונים לדיור בר השגה שקבעה מועצת מקרקעי ישראל במסלול שכירות (החלטה מס' 1248) ובמסלול הרכישה "מחיר למשתכן" (החלטה מס' 1249).

הקואליציה ציינה כי הבעיה בקריטריונים של שנות הנישואין והשירות הצבאי, אינה רק ההטיה שהם עלולים ליצור לטובת אוכלוסיה כזו או אחרת, אלא שהם כלל אינם ענייניים; מתן עדיפות לזוגות נשואים היא אפליה פסולה על בסיס מצב משפחתי, הפוגעת ביחידים ובזוגות שאינם נשואים. מתן עדיפות ליוצאי צבא ומשרתי מילואים אינה מתאימה למכרזים לדיור בר השגה. בפועל, מתן העדיפות למשרתים בצבא או במילואים תהווה תנאי סף, ותביא להדרת כל מי ששוחררו כדין משירות, כמו האוכלוסיה הערבית או אנשים עם מוגבלויות.⁴³

הארגונים החתומים על הפניה לבג"ץ וחברים בקואליציה לדיור בר השגה הם: האגודה לצדק חלוקתי, האגודה לזכויות האזרח בישראל, במקום - מתכננים למען זכויות תכנון, המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי, איתך מעכי - משפטניות למען צדק חברתי, סיכוי - לשוויון אזרחי.

2012 - קואליציית ארגוני "שותפות - שארקה" גינו בחריפות את תמיכת היועץ המשפטי בהעדפת יוצאי צבא בדיור בר השגה

השותפות בקואליציה: (א) אג'נדה (ב) איתך מעכי - משפטניות למען צדק חברתי (ג) כיאן (ד) אג'יק - מכון הנגב (ד) סיכוי (ה) קו משווה (ו) קשב (ז) שתיל

ב-11 בינואר 2012 קואליציית הארגונים החברתיים שותפות - שארקה שמרביתם ממונים על ידי הקרן החדשה גינו בחריפות את תמיכת יהודה ויינשטיין, היועץ המשפטי לממשלה, בהעדפת יוצאי צבא בהענקת דיור בר השגה וכינו זאת "גזענות לאור היום". "טוב היה עושה היועץ המשפטי אם היה מצהיר גלויות כי לתפיסתו יש לתת עדיפות ליהודים בדיור בר השגה על פני ערבים וחרדים, כי כך הייתה תפיסתו המפלה יוצאת לאור". עוד הוסיפו בארגונים כי היועץ המשפטי נותן גיבוי חמור להעמקת האפליה נגד ערבים וחרדים, שממילא מתמודדים עם שיעורי אבטלה ועוני גבוהים בהשוואה לאוכלוסיה היהודית-חילונית בישראל. כך נותן היועץ גיבוי להדרה כפולה ומכופלת של ערבים בכל תחומי חייהם, ומוסיף לחסמים הקיימים כבר בקבלתם למקומות עבודה כתוצאה מאי שירותם בצבא, ולתת התעסקה ממנה הם כבר סובלים בשירות המדינה ובמגזר הפרטי.⁴⁴

42. הארץ, היועץ המשפטי: לתת עדיפות ליוצאי צבא בסיוע בדיור בה השגה, ינואר 2012. כתובת: <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000714871>

43. האגודה לצדק חלוקתי, לנד וואטש, גיליון מס' 75 של האגודה לצדק חלוקתי הקואליציה לדיור בר השגה בפנייה לבג"ץ: הקריטריונים שקבעה מועצת מקרקעי ישראל מפלים ולא ענייניים. כתובת: http://adj.org.il/?m=land_watch_categories&id=75&art=331 הקואליציה לקידום דיור בר השגה בישראל, מדוע לא נכון לקבוע קריטריון של יוצאי צבא בדיור בר השגה? 14 בינואר 2012. כתובת: http://israelaffordablehousing.blogspot.co.il/2012/01/blog-post_14.html

44. וואלה, שותפות שארקה: היועץ המשפטי מדייר ערבים מהטבות דיור, 11 בינואר, 2012. כתובת: <http://news.walla.co.il/?w=22/1893381>

בתגובה לטענת היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד יהודה וינשטיין, בעניין העדפת משפחות ששירתו בצה"ל בהענקת דיור בר השגה, הצהיר גם ארגון יוזמות קרן אברהם, כי "מדובר בהחלטה קשה שתורמת להנצחת ומיסוד האפליה כנגד אזרחי המדינה הערבים".⁴⁵

2012 - קואליציית ארגוני שותפות - שארקה זעמו על שר השיכון בהעדפת יוצאי צבא בדיור בר השגה

בינואר 2012 הגיבה קואליציית ארגוני שותפות - שארקה בזעם על החלטת שר השיכון, אריאל אטיאס, לתת העדפה ליוצאי צבא בדיור בר השגה. "טוב היה עושה שר השיכון אם היה מצהיר בגלוי כי ניתנת עדיפות ליהודים בלבד בדיור בר השגה, במקום להסתתר תחת המונח 'יוצאי צבא'", נמסר מהקואליציה. "הצהרות והחלטות כמו אלו של שר השיכון הם דחיפה נוספת למדיניות מפלה סיסטמית של ערבים אזרחי ישראל בכל תחומי החיים, ודחיפתם הנוספת לעוני".⁴⁶

2012 - המטה למאבק בגזענות בישראל תייג ב"דוח הגזענות 2012", שהוצאתו לאור מומנה על ידי מרכז מוסאוא והאיחוד האירופי, חקיקה למתן הטבות לנושאים בנטל כ"חקיקה גזענית"

הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון - אפליה מתקנת), התש"ע-2009 - חמד עאמר, דוד רותם, אלכס מילר

הצעת החוק באה להסדיר את העדפתם בקבלה לעבודה בשירות המדינה של מי ששירתו בשירות סדיר, כמוגדר בחוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994 (שירות סדיר בצבא הגנה לישראל במשמר הגבול, ביחידות אחרות במשטרת ישראל או בשירות מוכר לפי פרק ג' לחוק שירות בטחון [נוסח משולב]), התשמ"ו-1986 ולפי סעיף 34 לחוק האמור, וכן שירות לאומי, אך למעט שירות צבאי לפי התחייבות לשירות קבע, ולמעט תקופות שאינן באות במניין זמן השירות לפי הוראות סעיף 18 לחוק האמור).

לדברי המטה למאבק בגזענות בישראל - הצעת החוק מבקשת לתת העדפה בקבלה לעבודה בשירות המדינה למי ששירתו שירות צבאי או לאומי. ההצעה מפלה אוכלוסיות מיעוטיות וכן אנשים שלא שירתו בצבא ו/או בשירות לאומי כדין, ואף סותרת את חוק שוויון הזדמנויות בעבודה ואת ההעדפה המתקנת שנקבעה כיעד על ידי הממשלה. סטאטוס: ההצעה עברה בקריאה טרומית ב-26 בינואר 2011, הנוסח לקריאה ראשונה אושר ב-22 במאי 2011. לאחר התערבות היועץ המשפטי לממשלה הוקפא קידום הצעת החוק.⁴⁷

זכויות למשרתים בשירות צבאי או לאומי, פ/2405 התש"ע-2010 - דוד רותם, רוברט אילטוב
מטרתו של חוק זה ליתן הכרה בחשיבותם של השירות הצבאי והשירות הלאומי של אזרחי המדינה; מתוך הכרת הטוב לחיילי צה"ל ומשרתי השירות הלאומי מוצע בהצעת חוק זו להעניק למשרתים אלה זכויות אזרחיות עדיפות על פני אלו שאינם משרתים.

המטה למאבק בגזענות בישראל, דוח הגזענות 2012, מרץ 2012.

כתובת: http://www.mossawacenter.org/my_documents/publication1/The2012RacismReport.pdf

45. יוזמות קרן אברהם, מדיניות לשילוב ושוויון, 11 בינואר 2012. כתובת: <http://www.abrahamfund.org/5631>

46. וואלה, החלטת שר השיכון: עדיפות ליהודים בלבד, 25 בינואר 2012.

כתובת: <http://news.walla.co.il/?w=/22/2503583>

המטה למאבק בגזענות בישראל, דוח הגזענות 2012, מרץ 2012.

כתובת: http://www.mossawacenter.org/my_documents/publication1/The2012RacismReport.pdf

47. המטה למאבק בגזענות בישראל, חקיקה גזענית, 20 במרץ 2012.

כתובת: <http://www.fightracism.org/Article.asp?aid=202>

תשלום שכר לימוד במוסד להשכלה גבוהה

חייל משוחרר זכאי הלומד במוסד להשכלה גבוהה באזור סיוע, יהיה זכאי להשתתפות בשכר הלימוד שאותו שילם, בסכום עד 9,350 שקלים חדשים. בשנת הלימודים הראשונה ללימודי תואר בוגר.

כמו כן, הקרן לעידוד רכישת השכלה תעניק סיוע לחייל משוחרר זכאי המתגורר באזורי סיוע, למעט יהודה ושומרון, הלומד או העתיד ללמוד במוסד להשכלה גבוהה, במסגרת תכניות שיקבעו השר ושר האוצר.

זכויות לרכישת דירה או מקרקעין

מי ששירת שירות צבאי מלא או שירות לאומי לתקופה של שנתיים לפחות יהא זכאי לתוספת ניקוד של 10% מכלל הנקודות להן היה זכאי בהתאם לכללים הנהוגים באותה עת, עבור כל שנת שירות ששירת, לצורך חישוב גובה משכנתא מקופת המדינה, לצורך רכישת דירת מגורים ראשונה.

מי ששירת שירות צבאי מלא או שירות לאומי לתקופה של שנתיים לפחות יהא זכאי לפטור מתשלום אגרות למדינה במהלך השנה הראשונה לשחרורו ובכפוף לכך שביצע שירות תקין; בכל מכרז להקצאת מקרקעין יוקצו לפחות 25% מכמות המגרשים או יחידות הדיור העומדות למכירה למי ששירתו שירות צבאי או שירות לאומי לתקופה של שנתיים לפחות.

לדברי המטה למאבק בגזענות בישראל - הצעת החוק קובעת שהשירות מבטא נאמנות למדינה ולפיכך מזכה בהעדפה. **סטאטוס:** עברה בקריאה טרומית ב-5 ביולי 2010 והועברה לוועדת העבודה. אמורה להיות מצורפת להצעת חוק ממשלתית שעוסקת בהטבות ליוצאי צבא. טרם קודמה בוועדה.⁴⁸

2012 - חברת מרכז מוסאוא האשימה את ראשי הקהילה הערבית-נוצרית בשיתוף פעולה עם צה"ל

ביקורת חריפה הוטחה בראשי הקהילה הערבית-נוצרית בישראל על-ידי עו"ד עביר קופטי, חברת הארגון הערבי-ישראלי מוסאוא לקידום זכויות הערבים בישראל. המאמר שפורסם בבלוג האישי שלה והופץ ברשת מאשים את ראשי הקהילה הערבית-נוצרית בשיתוף פעולה עם צה"ל.

הרקע לביקורת הוא כינוס שנערך באוקטובר 2012 בנצרת-עילית מטעם צה"ל ומשרד הביטחון בשיתוף בכירים מהקהילה הערבית-נוצרית בישראל. אחרי שהמשפחות התכנסו, הושמעה תפילה נוצרית ותזמורת הצופים השמיעה את צליליה, קם לדבר רס"ן איהאב שליאן, יועץ ראש האגף הביטחוני-חברתי לעדה הנוצרית, על מטרת הכינוס: גיוס הקהילה הערבית-נוצרית בישראל לצה"ל. בסוף הכינוס הושמע המנון התקווה.

חברת מרכז מוסאוא, עו"ד עביר קופטי, יועצת תקשורת ידועה במגזר הערבי, ציינה כי "הכינוס הזה הוא מסוכן מאוד מסיבות רבות". "ראשית, הוא מקדם שירות במסגרת צבאית שאחראית לרדיפת הפלשתינים; שנית, היוזמה מכוונת רק לסקטור אחד בתוך החברה הפלסטינית ועל כן עלול לגרום להשלכות מרחיקות לכת בקהילה הפלסטינית".

לטענת קופטי מדינת ישראל מנסה לנצל את הפחדים של קהילות הנוצרים מפני המוסלמים בעקבות הסכסוכים המתמשכים בין נוצרים למוסלמים במזרח התיכון, ועל ידי כך לפורר את

48. המטה למאבק בגזענות בישראל, חקיקה גזענית, 20 במרץ, 2012.
כתובת: <http://www.fightracism.org/Article.asp?aid=202>

החברה הערבית לקבוצות. אבל עיקר הביקורת הושמעה כלפי המנהיגים הנוצרים שאפשרו את הכינוס. "איך הם לא מתביישים מפני הקהילות שלהם? כיצד השתתפות בכינוסים כאלה הפכה להיות לגיטימית בעיניהם?" זעמה קופטי, והציעה לארגן רשימות שחורות של מנהיגים נוצרים שמשתפים פעולה עם הממסד הישראלי⁴⁹.

2012 - שתיל, האגודה לזכויות האזרח ופרוייקט דמוקרטיה תייגו הצעות חוק התומכות בהטבות ליוצאי צבא ושירות לאומי כ"הצעות חוק אנטי-דמוקרטיות על שולחן הכנסת"

להלן הצעות החוק מהכנסת ה-18 שתוייגו כ"הצעות חוק אנטי דמוקרטיות":

הצעת חוק זכויות למשרתים בשירות צבאי או לאומי (רותם) - החוק קובע שהנאמנות למדינה מתבטאת בשירות צבאי ואזרחי, ולאזרחים הנאמנים תינתן עדיפות. סטאטוס: עבר טרומית.⁵⁰

הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון - אפליה מתקנת), התש"ע-2009 (חמד עאמר) - הצעת החוק מבקשת לתת העדפה בקבלה לעבודה בשירות המדינה למי ששירתו שירות צבאי או שירות לאומי. לטענתם ההצעה מפלה אוכלוסיות מיעוטים וכן אנשים שלא שירתו בצבא או בשירות לאומי כדין, ואף סותרת את חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה ואת ההעדפה המתקנת שנקבעה כיעד על ידי הממשלה. סטאטוס: עברה בקריאה טרומית ב-26 בינואר 2011, הנוסח לקריאה ראשונה אושר ב-22 במאי 2011. בשל התערבות היועץ המשפטי לממשלה הוקפא קידום הצעת החוק.⁵¹

2012 - מרכז עדאלה עתר לבית המשפט בנצרת בבקשה לבטל מכרז למכירת מגרשים ליוצאי כוחות הביטחון בעיר הערבית נצרת

בנובמבר 2012 הגיש מרכז עדאלה עתירה לבית המשפט המחוזי בנצרת בדרישה לבטל את תנאי הסף של שירות בכוחות הביטחון במכרז להקצאת חמישה מגרשי בנייה בעיר הערבית נצרת. עו"ד בשארה הדגישה בעתירה כי השימוש בשירות הצבאי כקריטריון סף לזכייה במגרש לבנייה מפר את חובת שוויון הזדמנויות בחלוקת משאבי ציבור.⁵²

49. News 1 - מחלקה ראשונה, ישי פרידמן, לא לשיתוף פעולה עם צה"ל.

כתובת: <http://www.news1.co.il/Archive/0024-D-78021-00.html>

50. שתיל, שירותי תמיכה וייעוץ לקידום שינוי חברתי, מיסודה של הקרן החדשה לישראל, הצעות חוק אנטי דמוקרטיות על שולחן הכנסת. כתובת: <http://shatil.org.il/?q=node/54780>

51. האגודה לזכויות האזרח בישראל, מעקב האגודה: חקיקה אנטי-דמוקרטיה, 7 באוגוסט, 2012. כתובת: <http://www.acri.org.il/he/?p=1231>

פעילות זאת משפיעה גם על ארגונים אנטי-ישראליים אחרים כדוגמת ארגון "קביל" (בעברית: שביל, אמצעי) שבשנת 2012 סיווג בכתב עת שלו בשפה אנגלית את הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון - אפליה מתקנת), התש"ע-2009 של ח"כ חמד עמאר - תחת רשימת "יוזמות חקיקה אנטי-דמוקרטיה". מעבר לכך ציין הארגון בכתב העת שמופץ בחו"ל, "Cornerstone", את הצעת החוק שבאה להסדיר את העדפתם בקבלה לעבודה בשירות המדינה של מי ששירתו בשירות סדיר, כי החוק "מפלה מיעוטים אתניים ושאר אינדיבידואלים שפטורים משירות צבאי ועומד בסתירה לערך שוויון ההזדמנויות בתעסוקה". Cornerstone, A Publication by Sabeel Ecumenical Liberation Theology Center, "Grant me Justice", Issue 62, Spring 2012, p. 12. URL: <http://www.sabeel.org/datadir/en-events/ev253/files/Corner62%20-%20final.pdf>

52. עדאלה, הודעות לעיתונות, נובמבר 2012. כתובת: <http://adalah.org/heb/?mod=articles&ID=1343>

2012 - אתר 972+ בסדרת מאמרים נגד התנדבות המגזר הערבי לשירות הלאומי/אזרחי

דוגמה למאמר היוצא באופן מובהק נגד התנדבות ערבים ישראלים לשירות הלאומי/אזרחי פורסם בינואר 2012 תחת כותרת "אי אפשר לצפות מאזרחים פלסטינים לשרת מדינה יהודית".

במאמר נותח הקשר ה"לוגי" הבא: "אם (1) שירות לאומי הוא אלטרנטיבה לשירות הצבאי, ו(2) אין בסיס מוסרי שדרכו אפשר לצפות מהפלסטינים לשרת בשירות הלאומי, אזי (3) אין בסיס מוסרי לכך שדרכו אפשר לצפות מהפלסטינים לשרת בשירות הלאומי".⁵³

ההסבר שניתן להוכחת טענה מספר (2) שווה ציטוט:

בקוד האתי או בקובץ הערכים שחיילי צה"ל אמורים להתנהג לפיהם ("רוח צה"ל) נכתב, כי "חיילי צה"ל יפעלו עפ"י ערכי צה"ל ופקודותיו, תוך שמירה על חוקי המדינה וכבוד האדם, וכיבוד ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית".

כמו כן ערך אחד מתוך קובץ הערכים הוא: "המחויבות והמסירות למדינת ישראל - מדינה דמוקרטית המהווה בית לאומי לעם היהודי - לאזרחיה ולתושביה".

"אין ספק, צה"ל מסור יותר להגנה על ישראל מפני איומים הנקרים בדרכה - הבולט שבהם הוא איום על אופייה היהודי. לכן, מי שמחויב יותר מבחינה מוסרית לשרת בצה"ל אלו האזרחים היהודים שמושקעים יותר בהגדרה היהודית של המדינה, מקבלים את המרב ממנה, ויותר מוכנים להקריב כדי לשמור עליה.

האזרחים הפלסטינים, מאידך, מתנגדים להגדרה זאת משום שהיא לא מכלילה אותם. הזהות היהודית של ישראל היא המקור להדרתם ולמעמדם כאזרחים סוג ב' במולדתם. אי אפשר לצפות מהם מבחינה מוסרית לשמור ולהגן על המאפיינים הבסיסיים של הישות שהם מתנגדים לה על ידי שירות בגוף שתפקידו לעשות כן. עובדת הכיבוש היא נימוק, אך לא השיקול המרכזי. זאת לא רק השאלה האם זה מוצדק מבחינה מוסרית לצפות מהפלסטינים לשרת בצה"ל ולתרום לדיכוי של עמם בשטחים הכבושים. זה יותר נרחב מכך. השאלה היא האם יהיה זה מוסרי לצפות מהפלסטינים 'להילחם, להקדיש את כל כוחותיהם, ואף לחרף את נפשם להגנת מדינת ישראל (אזרחיה ותושביה) - כותב המאמר השמיט צמד מילים זה כשציטט מ"רוח צה"ל") אשר 'מהווה בית לאומי לעם היהודי' ('לאזרחיה ולתושביה) - כותב המאמר השמיט שוב פעם צמד מילים זה כשציטט מ"רוח צה"ל"). לתפיסתי, ברור שלא יהיה זה מוצדק מבחינה מוסרית".

היעדר חובה מוסרית לשרת בצה"ל מוביל למסקנה שכל חובה אלטרנטיבית (כלומר שירות לאומי/אזרחי) היא חסרת בסיס מוסרי באותה המידה. אלה שטוענים בעד יישום שירות לאומי לפלסטינים כדי לתת שיווי משקל למול השירות הצבאי של האזרחים היהודים מתעלמים ממערכת הזכויות שמוענקות ליהודים בעצם הגדרת המדינה כיהודית בלבד. כפי שאמרתי בעבר, רק מדינה דו-לאומית יכולה להצמיח חובה מוסרית לאזרחים הפלסטינים לשרת בצבא או בשירות אלטרנטיבי".⁵⁴

.53. URL: <http://972mag.com/palestinian-citizens-cannot-be-expected-to-do-military-national-service/33051>, Palestinian Citizens cannot be Expected to Serve Jewish State, January 15, 2012. +972

.54. URL: <http://972mag.com/palestinian-citizens-cannot-be-expected-to-do-military-national-service/33051>, Palestinian Citizens cannot be Expected to Serve Jewish State, January 15, 2012. +972

2013 - מדה אל-כרמל - מרכז ערבי לחקר יישומי, שנמנה על העמותות המזוהות עם תנועת בל"ד ומומן על ידי הקרן החדשה פירסם סקר התומך בעמדתו המתנגדת לשירות לאומי

על רקע הדיון בסוגיית השוויון בנטל והדיון הפנימי בחברה הערבית על רעיון השירות הלאומי, פירסם מרכז מדה אל-כרמל בחיפה תוצאות סקר שערך באחרונה ולפיו יותר מ-70% מהצעירים הערבים בגילי 16-22 מתנגדים לשירות לאומי אזרחי. הסקר, שערך ד"ר עאס אטרש בסוף דצמבר 2012, כלל מדגם של 504 צעירים ערבים מכל הארץ, למעט תושבי ירושלים ובני העדה הדרוזית. מהממצאים עולה כי 71.5% מתנגדים לשירות לאומי בעוד 23% בלבד תומכים בו. מרכז מדה אל-כרמל נמנה על העמותות המזוהות עם תנועת בל"ד ומוכר בעמדתו המתנגדת לשירות לאומי. הסוקר, ד"ר אטרש, טען כי מגמת ההתנגדות משתקפת גם בסקרים קודמים שנערכו ב-2009-2010, וכי הפעילות ההסברתית בתוך החברה הערבית נגד שירות לאומי משפיעה באופן ניכר על עמדותיהם של הצעירים הערבים. לדבריו, מניתוח הסקר עולה בבירור כי ככל שהנשאלים הצעירים משכילים יותר, כך הופכת הזהות הלאומית שלהם כפלסטינים מגובשת יותר והתנגדותם לשירות עולה⁵⁵.

2012 - עמותת בלדנא המשיכה בפעילותה במגזר הערבי שמטרתה למנוע מצעירים ערבים להתגייס לשירות לאומי

בעקבות הצהרות הממשלה בחודש יולי 2012 על "שוויון בנטל" גם במגזר הערבי, המשיכה עמותת בלדנא בפעילותה, שהחלה בשנת 2007, נגד שירות לאומי-אזרחי במגזר הערבי. בין היתר הזהיר מנהל עמותת בלדנא כי חוק כזה יוביל להתנגשות עם המדינה.⁵⁶

55. מדה אל-כרמל, Press Release of Civil Service Research Results (February 2013).
כתובת: <http://mada-research.org/en/2013/02/28/press-release-of-civil-service-research-results>
הארץ, סקר: יותר מ-70% מהצעירים הערבים מתנגדים לשירות לאומי, 11 בפברואר, 2013.
כתובת: <http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1927425>
56. NRG מעריב, נוער ערבי: גיוס בכוח יובל להתנגשות, 9 ביולי 2012.
כתובת: <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/384/472.html>

1. החברה בישראל וחיילי המילואים על רקע פעילות ארגונים חוץ ממשלתיים נגד חיילי צה"ל

במהלך השנים נשחק מעמדו של מערך המילואים וערך השירות כבר אינו האידיאל שהיה בעבר. שירות המילואים נישא על כתפיהם של אחוזים בודדים בחברה הישראלית, שמספרם הולך וקטן. גם בתוך קבוצה נבחרת זו כמות המשרתים הולכת וקטנה ככל שעולה מספר ימי המילואים השנתי אותו מבצע המילואימניק. כיום, כבר ניתן למצוא במשק הישראלי יותר ויותר מעסיקים שאינם רואים בעין יפה שירות זה, מפטרים עובדים המשרתים במילואים ולעיתים קרובות אף נמנעים מהעסקת משרתים אלו. בסקר שערכה חברת "עוקץ מערכות" בחודש מרץ 2013, שתוצאותיו הושושו עם תוצאותיו של סקר שנערך חצי שנה לפני כן, נמצא כי הנכונות להעסיק מילואימניקים הולכת ויורדת. בסקר מחודש מרץ 2013 השיבו 36.2% עסקים שלא יעסיקו משרתי מילואים לעומת 34.1% מהעסקים בסקר הקודם.⁵⁷ מצב זה נכון לכל הענפים.

משרתי מילואים עצמאיים נפגעים אף יותר, הן לאור הקושי הטמון בעצם היעדרותם והן לאור נוסחת הפיצוי הקיימת כיום בחוק.

לצד קשיים אלו, הפוגעים בהתפתחותו המקצועית של איש המילואים בחייו האזרחיים, ניצבים קשיים לא מעטים בחייו האישיים, דוגמת המעמסה המשמעותית המוטלת על משפחתו. על רבות מנשות המילואימניקים מוטל לנהל את משק הבית ולדאוג לילדים כשבעליהן במילואים, תוך פגיעה בקריירה שלהן עצמן ולחץ שמופעל עליהן מצד מעסיקהן. מילואימניקים רבים, מצויים תחת לחץ הולך וגובר מצד נשותיהם, הדורשות מהם לקצר, להפסיק ולהשתחרר ממערך המילואים.

רבים מאוד בקרב משרתי המילואים הם סטודנטים הנאלצים להשקיע מאמץ כפול על מנת להשלים את לימודיהם בהצלחה. לעומת רוב הסטודנטים שאינם משרתים נאלצים המילואימניקים להתמודד עם צמצום פערים לימודיים, דחיית מבחנים ועבודות שאינם תמיד מובנים מאליהם בעיני מרצים מסוימים וכן עם זמן מוגבל יותר למעורבות חברתית והתנדבויות המזכות במלגות או בנקודות זכות אקדמיות.

השירות במילואים הוא חובה חוקית במדינת ישראל, אך מדובר גם בזכות גדולה עבור מרבית המילואימניקים והמילואימניקות. הבחירה בשירות משמעותי הינה התנדבותית לחלוטין - הדרכים להתחמקות זמינות לכולם. התייצבותם לכל קריאה אינה מותנית בדבר, גם לא בפיצוי, תגמול או הוקרה. ואולם, אל לה למדינת ישראל על מרכיביה השונים לקבל את התייצבותם של המילואימניקים ולהתייחס אליהם כדבר מובן מאליו. אם רוצה מדינת ישראל לשמר את המשאב האנושי היקר הזה, עליה לפעול מתוך אינטרס חברתי ולהעניק בחוק העדפה מתקנת למילואימניקים, כזו שתתגמל גם את מעסיקהם ואת נשותיהם של המשרתים. העדפה זו תינתן בכפוף לאורך השרות, אך לא כתשלום ישיר ולא כשכר.

בבחירות לכנסת ה-19 הצביע הציבור בעד סדר יום חברתי חדש ובעד השוויון בנטל. הציבור הישראלי הכריע כי לא בושה לומר שמי שמשרת צריך לקבל יותר ולכן שוויון בשרות או שינוי בסדרי השירות יכולים לבוא אם צריך גם על חשבון המשתמטים עצמם. לממשלה זו יש את הגיבוי הציבורי לחולל שינוי מהפכני ביחס לאנשי המילואים.

כפי שהוצג, מדינות מערביות ודמוקרטיות שונות מעניקות עדיפות ליוצאי צבא במגוון

57. YNET, סקר: הנכונות להעסיק מילואימניקים ממשיכה לצנוח, אפריל 2013.
כתובת: <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4365281,00.html>

תחומים, בין השאר, באפשרות קבלת משרות ציבוריות.⁵⁸ יש מבין ראשי המשק שטענו באופן פומבי ולא פעם אחת כי יש לתת העדפה מתקנת למילואימניקים. שרגא ברוש, בהיותו נשיא התאחדות התעשיינים, אמר בכנס נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה במשרד התמ"ת, שעסק בנושא "שוויון הזדמנויות כמנוע לצמיחה כלכלית", בחודש מרץ 2011 את הדברים הבאים: "ישנה בעיני תופעה מבישה של קציני מילואים בכירים שלא רוצים להיות מג"דים ומ"פים כי הם צריכים לעשות 90 או 120 יום מילואים ומתקשים לשמור על מקומות העבודה שלהם. אני מבין את המעסיקים. כשבכיר בעסק לא נמצא 90 יום זו בעיה, אבל כשהאיש נמצא בעבודה הוא תורם כפליים. אני קורא להוסיף את אותם אנשים לרשימת ההעדפה המתקנת".⁵⁹

גם עודד טירה שהיה נשיא התאחדות התעשיינים, נשיא חברת פיניציה ותא"ל במילואים, טען כי: "יש לתגמל אנשי מילואים לאות הערכה על התגייסותם למען המדינה ולמען הכלל...".⁶⁰ עו"ד שמואל הולנדר לשעבר נציב שירות המדינה ומזכיר הממשלה פרסם מאמר בו קרא לתת העדפה מתקנת ליוצאי צבא וטען כי סוגיה זו היא בסמכותה הבלעדית של הכנסת ולא של מערכת המשפט. "...למרבה הצער, במדינת ישראל כיום יוצאי הצבא מופלים לרעה. הם תורמים למדינה את מיטב שנות עלומיהם ולעתים אף את חייהם. מאידך גיסא, אחוז הולך וגדל בין אזרחי ישראל בגילאי הגיוס, יהודים ושאינם יהודים, אינו מתגייס ואינו עושה שירות לאומי, ובכך זוכה ליתרון ניכר על פני המתגייסים. יוצאי צבא המשרתים במילואים מתקשים, לא פעם, למצוא עבודה. אם הם קצינים במערך הלוחם, מצבם קשה במיוחד. במדינה שבה המשפטיזציה השתלטה על מערכות השלטון, איש אינו תוהה מה ליועץ המשפטי לממשלה ולנושא מובהק של מדיניות ותפיסת עולם האמור להיות בסמכותה הבלעדית של הכנסת."⁶¹ פרוטוקול מס' 861 משיבת ועדת הכלכלה (הכנסת ה-18), יום שלישי, ח' בסיון התשע"ב (29 במאי 2012), מצביע בביור על השפעת ארגונים חוץ פרלמנטריים הפועלים נגד חיילי צה"ל. להלן תמצית מתוך הדברים בפרוטוקול:

"כרגע הגורם המשפטי לא מאשר לתת יותר לאנשי המילואים, הם לא מצליחים להעביר את זה בחוק, איך ניתן לאיש מילואים שעושה יותר קצת יותר, נעדיף אותו במקומות עבודה, ניתן לו קצת יותר הנחות במיסוי, ניתן לו לרכוש קרקע ולתת לו מיסוי. את זה לא הצלחנו להעביר. לא הצלחנו להעביר את הדיון בוועדת חוקה על ההבחנה המותרת כי לא הצלחנו במהלך השנה האחרונה להגיע לאיזה שהם הסכמים עם משרד המשפטים על הבחנה מותרת לאיש המילואים...".⁶²

מן הראוי שהערכים, הצדק ורצון הבוחר יהיו נר לרגלי נבחר הציבור, מקבלי החלטות, שיקדמו את העיקרון של העדפה מתקנת למילואימניקים ולמילואימניקיות שביניהם ניתן למצוא יהודים, נוצרים, מוסלמים, בני המגזר הדרוזי, הצ'רקסי, הבדואי והערבי, המהווים מגזר מיעוט חברתי וזאת מבלי שיועצם משפטיים מובילים עמדות הפוכות פוגעים במערך המילואים ובעיקרון השוויון בנטל.

58. YNET, מי מתנגד להעדפת יוצאי צבא? ד"ר שאול רוזנפלד מרצה לפילוסופיה, יוני 2011. כתובת: <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4083590,00.html>

59. דה מרקר, ברוש: קציני מילואים לא רוצים להיות מג"דים כי הם צריכים לעשות 120 ימי מילואים, מרץ 2011. כתובת: <http://www.themarker.com/career/1.610339>

60. מערכות, אנשי מילואים קרביים - נכס למקומות העבודה. כתובת: <http://maarachot.idf.il/PDF/FILES/9/112179.pdf>

61. NRG-מעריב, סולם ערכים מזויף: מתן זכויות ליוצאי צבא, יולי 2011. כתובת: <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/256/279.html>

62. אתר הכנסת, פרוטוקול מס' 861 ועדת הכלכלה, מאי 2012. כתובת: <http://www.knesset.gov.il/protocols/data/rtf/kalkala/2012-05-29-01.rtf>

המלצות לפעילות מול המשרתים בשירות המילואים

לאחר שיחות רבות עם מילואימניקים ומילואימניקיות גיבשנו מספר המלצות שמהוות את השינויים העיקריים אותם יכולים נבחרי הציבור לממש ולהוציא אל הפועל מתוך הנחת המוצא כי יש להעניק העדפה מתקנת למילואימניקים כאינטרס לאומי-חברתי.

1. מתן העדפה כלכלית (הקלות במס) למעסיקים שעובדיהם מילואימניקים.
2. מתן עדיפות במכרזים ממשלתיים לאנשי מילואים, עצמאיים ומעסיקהם.
3. חישוב תגמול לחיילי מילואים על פי צבירה מתמשכת לאורך שנים - הצעת חוק שירות המילואים (תיקון - תגמול מצטבר). (התגמול יינתן כהטבות כלכליות שונות על פי מדרגות אך לא כתשלום ישיר).
4. מתן עדיפות לאנשי המילואים בקליטת עובדים במגזר הציבורי.
5. פסילת מעסיקים שפיטרו עובדים על רקע שירות מילואים מלהתמודד במכרז ציבורי כלשהו.
6. לא יבוצעו הוצאות לפועל, עיקולים או כל תהליך דומה במהלך היותו של החייב בשירות מילואים פעיל.
7. הגדלת נקודות זיכוי בדיור למשתכן.
8. נשות המילואימניקים יוכרו כזכאיות לשעת עבודה פחות בכל יום שבו הבעל נמצא בשירות מילואים פעיל.
9. התייחסות מיוחדת מבחינת הודעה אישית על פגיעה או מוות ותמיכה פסיכולוגית מקצועית בבנות זוג, לרבות חברות וידועות בציבור אשר אינן נשואות לאיש המילואים אך מתגוררות אִתו תקופה מסוימת (לפחות כמה שנים).
10. מניעת אפליית מילואימניקים לבושי מדים או נושאי נשק במקומות בילוי ומסחר (תיקון לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000).
11. הענקת העדפה למילואימניקים במעונות סטודנטים במוסדות האקדמיים.
12. הענקת נקודות זכות על שירות מילואים בכל המוסדות האקדמיים.
13. הוזלת שכר הלימוד לחיילי מילואים.
14. מניעת אפלייה ואיסור על השמצה ופגיעה כלשהי בסטודנט/ית על רקע היותו איש מילואים.
15. שינוי נוסחת הפיצוי לעצמאיים.
16. הצגת המילואימניקים כ'פראיירים' חוטאת לאמת ופוגעת במערך המילואים. לפיכך יש לפעול במערכת החינוך להסברת חשיבות שירות המילואים והצגתם של אנשי המילואים כאזרחים התורמים למדינה מתוך הבנה של חשיבות הדבר ומתוך תחושת שליחות וזכות גדולה.

*יש ברשימה זו סעיפים הנמצאים בהליכי חקיקה או יישום שונים, על המחוקק לפעול ולהבטיח את מימושם.

2. שוויון בנטל והשתלבות בחברה במגזר הערבי על רקע פעילות

ארגונים חוץ ממשלתיים נגד השירות הצבאי והשירות הלאומי

כמקרה בוחן לשוויון בנטל, עידוד הגיוס ומתן גיבוי למשרתים ולמשוחררים במגזר הערבי בחרנו להביא את פעילות הפורום לגיוס העדה הנוצרית. בחודש אוקטובר 2012 נערך בעיר נצרת עילית ביוזמת אנשי "הפורום לגיוס העדה הנוצרית" כנס של בני העדה הנוצרית המעודד את צעירי העדה להתגייס לצה"ל ולשירות לאומי.⁶³ בכנס נכחו כשלוש מאות משתתפים, בני נוער, חניכי תנועת הצופים בנצרת, אנשי צבא וכמרים מן העדה הנוצרית.

לאחר שנודע דבר קיומו של הכנס החל מסע רדיפה רווי איומים כנגד העומדים מאחורי היוזמה. הדוגמאות למסע רדיפה זה רבות: כך למשל, מאחד הכמרים נמנעה הכניסה לכנסיית הבשורה בנצרת, כומר אחר סבל מפגיעה בגלגלי רכבו ומהנחת סמרטוט טבול בדם על מפתן ביתו,⁶⁴ אנשי הפורום חווים איומים יומיומיים, חלקם סבלו מהסתה שהתנהלה נגדם בפייסבוק, וכתובות נאצה רוססו על קירות ברחובות נצרת.

חמור מכך, מסע ההסתה הופנה גם כלפי תלמידים שלקחו חלק בכנס. השפלות, הקנטות, איומים, חרמות, נידויים כלפי תלמידים המתעניינים בגיוס לצה"ל או הבאים ממשפחות בהם משרתים בכוחות הביטחון הפכו לעניין שבשגרה; תמונותיהם של נערים ונערות מבני העדה הנוצרית שהשתתפו בכנס וכן ביום מורשת קרב בגולן שנועד לעודד גיוס הועלו לפייסבוק ונשלחו לעיתונות הערבית. פרסומם גרר נאצות והטרדות בבתי הספר מצד מורים ותלמידים, בפייסבוק, בתנועות נוער וברחובות. לטענת מספר הורים דנו מורים בבתי ספר בנצרת עם התלמידים בשאלה "מדוע יהיה זה אסון להתגייס לצה"ל", כשהתלמידים המזוהים עם הגיוס עומדים במרכז הדיון וחשופים להשפלות והקנטות. אם לא די בכך, גורמים נוספים טענו בפנינו כי פעילים המתנגדים לגיוס החתימו תלמידים בתחומי בית הספר על מסמך נגד הגיוס. אב נוסף, קצין במשטרה, העיד כי לבית הספר של בנו הגיעו פעילים פוליטיים שונים להרצות נגד גיוס לצה"ל ולשירות לאומי. אווירת ההסתה הבלתי מרוסנת הביאה לידי כך שבדיון שהתפתח בכיתה אמר אחד התלמידים שצריך להרוג את כל מי שמתגייס לצה"ל כולל את אותו תלמיד, בנו של הקצין. לאחר אותו יום סירב אותו תלמיד לשוב לבית הספר.⁶⁵ חיילים וחיילות בני העדה נאלצים לפשוט את מדיהם בטרם הם שבים לישוניהם ומגיעים בלבוש אזרחי לבתיהם.

למרות תלונות שהוגשו למשטרת ישראל לא חל שינוי במצב עד לכתיבת דוח זה. למותר לציין כי הפעילות האלימה נגד אנשי הפורום ובני משפחותיהם ונגד חיילים וחיילות בני העדה הנוצרית (לאחרונה הוכתה באלימות קשה חיילת מצטיינת מהעדה הנוצרית, הפרטים חסויים לבקשתה), פוגעת במוטיבציה של רבים מקרב צעירי העדה ובני משפחותיהם ומרתיעה רבים אחרים מלנקוט באותו צעד לקראת השתלבות בחברה ותרומה למדינה.

המלצות לפעילות מול המגזר הערבי

על רשויות המדינה לעשות הכול כדי להגן על זכויותיהם של אנשי העדה הנוצרית ושלהמשרתים את המדינה, הפועלים לגיוס לצה"ל ולשירות הלאומי מתוך הזדהות גמורה עם המדינה, זהותה, חוקיה וסמליה, ומשלמים על כך מחיר, הם וילדיהם.

63. NRG-מעריב, תמך בגיוס ונודה מכנסיית הבשרה, נובמבר 2012.

כתובת: <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/412/988.html>

64. NRG-מעריב, נצרת: הותקף כומר שתמך בגיוס ערבים לצה"ל, דצמבר 2012.

כתובת: <http://www.nrg.co.il/online/54/ART2/423/971.html>

65. NRG-מעריב, הכומר שתומך בגיוס לצה"ל הפך לאויב העיר נצרת, דצמבר 2012.

כתובת: <http://www.nrg.co.il/online/54/ART2/423/429.html>

חובה לאכוף את החוקים ולמצות את הדין עם העבריינים בהקדם, בטרם ייקח מישהו את החוק לידי ויפגע בצורה חמורה יותר במי מאנשי הפורום או ילדיו או באחד מחיילי או חיילות העדה.

יש להבטיח את הביטחון והחופש של אותם הורים וילדים לפני שהמצב מתדרדר. צריך לפעול כבר עכשיו, לתת להם גב מוסרי, ערכי וציבורי ולהניע את הרשויות שאינן עושות מספיק, לפעול ביתר שאת בעניין.

בנוסף לאכיפת החוקים על עבריינים הפועלים בניגוד לחוק ופוגעים באנשי הפורום לגיוס העדה הנוצרית ובמדינה, יש לתת את הדעת גם לשיח הציבורי.

מדינת ישראל חייבת לאכוף את החוקים, לנקוט בכל חומרת הדין, לגבות ולהגן על קבוצות ויחידים במגזר הערבי שהחליטו לעשות מעשה שעדיין אינו מקובל בחברה הערבית. אם ישכילו רשויות המדינה לנהוג כך, יהווה הדבר דוגמה לדרך הנכונה והראויה גם לאחרים מן המגזר עצמו וממגזרים אחרים.

על מנת לסייע ולקדם את פעילות הפורום לגיוס העדה הנוצרית למען הגדלת אחוזי המתגייסים מקרב הנוצרים בישראל, ובמיוחד לאור המכשולים הרבים בתוך המגזר הערבי, יש לנקוט בכמה צעדים מעשיים באופן מידי:

בתחום אחריות משרד הביטחון וצה"ל:

1. פעילות גדנ"ע לבני הנוער מהעדה הנוצרית בבסיסי הגדנ"ע השונים בארץ.
2. שילוב בני העדה המתגייסים בכלל יחידות הצבא ולא ביחידות מיעוטים אחרות, כדוגמת הגדס"ר הבדואי.
3. מינוי איש קשר שידאג לצרכי הגיוס והחיילים בני העדה.
4. מינוי רשמי של איש דת לליווי המתגייסים והמשפחות השכולות.
5. תשומת לב לדגשים המיוחדים לסיוע לחיילים משוחררים בני העדה.
6. הכוונת נשים שאינן מעוניינות בגיוס לצבא למסלולים של שירות לאומי-אזרחי.

בתחום אחריות המשרד לביטחון הפנים ומשטרת ישראל:

7. השר לביטחון פנים יינחה את משטרת ישראל לפעול לאכיפה נמרצת לטובת מיגור תופעת האלימות נגד המתגייסים ובני משפחותיהם.
8. הבטחת חופש הפולחן לכל איש דת התומך בגיוס.
9. בתחום אחריות משרד החינוך:
10. פרסום נהלים ברורים ומתן גיבוי מוחלט לבנות שירות לאומי-אזרחי בבתי ספר במגזר הערבי.
11. התערבות ומניעה של כל ניסיון לעצירת תקציבים לתנועות נוער הלוקחות חלק בעידוד הגיוס במגזר הערבי.

בתחום אחריות משרד הפנים:

12. פיקוח על שימוש בתקציבי הרשויות המקומיות המופנים לסיכול פעילות המעודדת גיוס.

בתחום אחריות הכנסת:

13. קיום דיונים בוועדות הרלוונטיות של הכנסת למציאת פתרונות לבני העדה ולמיגור האלימות והבטחת חיים תקינים לבני העדה הנוצרית המשרתים בכוחות הביטחון או בשירות הלאומי ולאנשי דת בעדה זו.



נספחים

תמיכה כספית של הקרן החדשה לישראל בארגונים המופיעים בדוח. הארגונים המופיעים בנספח הם ארגונים הנתמכים כספית או שנתמכו כספית על ידי הקרן החדשה (או באמצעות ארגונים בהם היא תומכת) בעשור האחרון. יש לציין כי מספר ארגונים קיבלו תמיכה במשך מספר שנים ברציפות או לחלופין בשנים מסוימות. עם זאת, בנספח מובאת דוגמה אחת לתמיכה כספית לכל ארגון. כמו-כן יוצגו בנספח מספר ארגונים המצויינים באתר שתיל.

NEW ISRAEL FUND
SCHEDULE OF GRANTS
FOR THE YEAR ENDED DECEMBER 31, 2011⁶⁶

GRANTEE/VENDOR NAME	Opening Grant Balance as of 12/31/2010 \$\$\$	Year to Date Grant Authorized (Jan-Dec) \$\$\$	Year to Date Grant Paid (Jan-Dec) \$\$\$	Closing Grant Balance 12/31/2011 \$\$\$
Adalah: Legal Center for Arab Minority Rights in Israel	204,000	204,275	405,275	3,000
Agenda - The Israeli Center for Strategic Communication	205,000	430,000	497,500	137,500
Association for Civil Rights in Israel (ACRI)	96,899	993,924	942,173	148,551
Baladna		25,000	25,000	
Bat Shalom ⁶⁷		30		30
Bimkom: Planners for Planning Rights	95,000	338,340	312,040	121,300
Coalition of Women for Peace	6,000	125	6,125	
Community Advocacy: Genesis Israel	17,400	96,831	81,231	33,000
Economic Empowerment for Women	18,000	79,124	79,624	17,500
Follow Up Committee for Arab Education	59,875	66,500	126,375	
Givat Haviva Jewish-Arab Center for Peace		8,501	6,501	2,000
Isha L'Isha: Haifa Feminist Organization	18,180	23,500	41,580	100
Israel Womens Network (IWN)	6,856	27,608	34,464	
Kayan ("Being")		2,500	25,000	
Kav Mashve – Employers' Coalition for Arab University Graduates		75,000	75,000	
Kol Ha'Isha: Jerusalem Women's Center	2,000	31,500	32,500	1,000

⁶⁶ NIF 2011 Financial Statements

<http://he.scribd.com/doc/102967801/NIF-2011-Financial-Statements>

⁶⁷ בת שלום הינו ארגון הנמנה על ארגוני קואליציית נשים לשלום.

כתובת: <http://www.ivolunteer.org.il/Index.asp?CategoryID=122&ArticleID=1962>

GRANTEE/VENDOR NAME	Opening Grant Balance as of 12/31/2010 \$\$\$	Year to Date Grant Authorized (Jan-Dec) \$\$\$	Year to Date Grant Paid (Jan-Dec) \$\$\$	Closing Grant Balance 12/31/2011 \$\$\$
Mahut Center	30,000	36,281	57,121	19,160
Mossawa	20,000	248,525	173,525	95,000
Nazareth Nurseries Institute - Al-Tufula		192,500	102,500	90,000
Negev Institute for Strategies of Peace and Development (NISPD) ⁶⁸	40,000	229,525	200,725	68,800
Sikkuy: Israel Association for the Advancement of Equal Opportunity	125,000	75,000	17,000	30,000
Sister for Women in Israel	56,500	120,279	119,603	57,176
Syncopa Community	12,500	37,400	37,000	12,900
The Arab Center for Alternative Planning		72,300	72,000	300
The Freedom of Information Association		25,624	25,624	
T'mura		36,486	36,486	
Women Against Violence (WAV) – Nazareth	1,500	336,000	226,000	125,000
Women's Fund for Human Rights (Machsom Watch)		28,781	27,231	1,550
Women Lawyers for Social Justice	19,850	95,485	97,335	18,000

“הקרן החדשה לישראל” דו"ח כספי לשנת 2010⁶⁹

Coalition of Women for Peace ⁷⁰	22,373	20,130	36,503	6,000
Mada Al-Carmel: The Arab Center for Applied Social Research ⁷¹		100,000	100,000	

68. אג'יק - מכון הנגב. אג'יק - מרכז ערבי-יהודי לשוויון, העצמה ושיתוף (AJEEC).

69. NIF 2010 Financial Statements

<http://he.scribd.com/doc/60639333/NIF-2010-Financial-Statements-Final>

70. קואליציית נשים לשלום מאגדת בתוכה בין שאר הארגונים גם את: פרופיל חדש, פור"ה, בת שלום, מחסום ווטש, תנד"י, WILPF.

71. הכתוב הוא כפי שמופיע במקור, בדוח הכספי של הקרן החדשה לישראל 2010.

התנועה לחיים בכבוד (שותפה בקואליציה לדיור בר השגה) באתר שתיל.⁷²
קשב - מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל.⁷³
יוזמות קרן אברהם.⁷⁴
אתר +972.⁷⁵
הפורום הערבי למיניות חינוך ובריאות.⁷⁶

-
72. שתיל. כתובת: <http://www.shatil.org.il/organization/1292>
73. קשב מומנו על ידי עיר עמים הממומנים על ידי הקרן החדשה לישראל. באתר "קשב" מצויינת הקרן החדשה לישראל תחת סעיף קרנות תומכות.
כתובת: <http://documents.guidestar.org.il/PDF/newfiles/fin/2011/117-99-2012-0144175.pdf>
וראה/י גם: <http://www.keshev.org.il/support-funds.html>
74. יוזמות קרן אברהם קיבלו בשנת 2007 מימון מהקרן החדשה לישראל,
כתובת: <http://documents.guidestar.org.il/PDF/newfiles/fin/2008/117-99-2010-0027263.pdf>
75. מידה, מגזין +972: הקידומת האנטי-ישראלית בחו"ל, מרץ 2013. כתובת: <http://mida.org.il/?p=7837>
76. NGO-MONITOR, תמיכות מהקרן החדשה לישראל בין 2006-2008.
כתובת: <http://www.ngo-monitor.org.il/article.php?operation=print&id=119>

ארגונים חוץ פרלמנטריים בישראל מקבלים מימון ממשלתי זר בשני ערוצים שונים: מימון ישיר מגופים רשמיים של ממשלות (משרדים ממשלתיים, שגרירויות בארץ); ומימון עקיף, המועבר מממשלות זרות לגופי צד-שלישי - קרנות, ארגוני פיתוח, סיוע הומניטארי וארגונים כנסייתיים.

להלן מספר דוגמאות למימון ממשלתי זר בשנת 2012⁷⁷ לארגונים המופיעים בממצאי דוח זה: האגודה לזכויות האזרח בישראל - 3,614,668 ש"ח. בין היתר מנורבגיה, האיחוד האירופי, הולנד, שווייץ, דנמרק, שבדיה, גרמניה.

עדאלה - 311,352 ש"ח. בין היתר משבדיה, הולנד, שווייץ, דנמרק, גרמניה, ספרד.

יוזמת קרן אברהם - 1,012,951 ש"ח. בין היתר מהאיחוד האירופי (2011), שגרירות בריטניה (2011).

הטלוויזיה החברתית - 255,876 ש"ח. בין היתר מבריטניה והולנד.

⁷⁷ NGO-MONITOR, דיווחי ארגונים לא-ממשלתיים לרשם העמותות בשנת 2012, פברואר 2013. כתובת: http://www.ngo-monitor.org.il/article/_331

נספח 3 - פסקי דין בעתירות שהוצגו בממצאי הדוח

2002 - מרכז עדאלה עתר לבג"צ בדרישה לבטל את החלטת הכנסת להתנות מתן קצבאות לילדים ממשפחות של יוצאי צבא

דין העתירה להימחק וזאת מאחר והתיקון נשוא העתירה בוטל.⁷⁸

2003 - האגודה לזכויות האזרח ומרכז עדאלה נגד הנחה לאנשי מילואים בחכירת קרקע לבנייה בגליל ובנגב

עתירות אלה שוב אינן אקטואליות. אשר לסוגיה של אזורי העדיפות הלאומית בגין אלה נפסק הדין בבג"ץ 11163/03. השפעת פסק דין זה על העניין שלפנינו תיבחן לגופה. אשר לסוגיה של החלטה של מועצת מינהל מקרקעי ישראל, זו פקעה כבר לפני למעלה משנה. בנסיבות אלה אין מקום לדון בעתירות שלפנינו, ואנו דוחים אותן בלא לפסוק לגופן. מודעים אנו לקושי העשוי להתעורר בעתיד לעניין החלטה "קצרת מועד" של המינהל. בית המשפט יעשה מאמץ לקחת עניין זה בחשבון בעתיד בטיפולו בעתירה שכזו. העתירות נידחות.⁷⁹

2005 - מרכז עדאלה נגד העדפה מתקנת ליוצאי צבא, יוצאי שירות לאומי ולמשרתים במילואים בחלוקת מעונות באוניברסיטת חיפה

באפריל 2007 נדחתה העתירה של עדאלה. בית המשפט העליון קבע כי אוניברסיטת חיפה תוכל להמשיך להעדיף יוצאי צבא בחלוקת המעונות לסטודנטים גם בשנת 2008. השופט אשר גרוניס נענה בכך לבקשת האוניברסיטה לעכב את ביצוע פסק הדין של בית המשפט המחוזי, שקבע כי זוהי אפליה פסולה של ערבים שיש לבטלה. השופט גרוניס הורה כי פסק הדין לא ייושם עד להכרעה בערעור שהגישה האוניברסיטה. נוכח חקיקתו של חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 7) תשס"ח-2008 ולבקשת הצדדים, נמחק הערעור ללא הוצאות.⁸⁰

2005 - מרכז עדאלה היה שותף לעתירה לבג"צ נגד שר השיכון שעניינה שימוש בקריטריון של שרות צבאי בזכאות להלוואה לרכישת דירה

המשיבים הבהירו כי מטרת תוספת הסיוע ליוצאי צבא אינה לפגוע באלה שלא שירתו, כי אם להיטיב עם קבוצת המשרתים בצבא. בנסיבות אלה, לא ראינו מקום להתערב בכללי הזכאות כפי שנקבעו. העתירה נדחתה.⁸¹

2005 - מרכז עדאלה עתר לבג"ץ לביטול חובת השירות הצבאי כתנאי להגשת בקשה לרכישת מגרש ביישובים הבדואים בנגב

ב-17 באוקטובר הגישה המדינה תגובה על הבקשה למתן צו מניעה. בתגובה נאמר כי "שני הנתונים שבהם עוסקת העתירה - שירות בכוחות הביטחון כמו גם זכאות לסיוע כ'חסר דיור' ממשרד בינוי ושיכון - אינם מהווים תנאי להגשת בקשה לרכישת מגרש ביישוב רהט או בכל יישוב ערבי בדואי אחר (אף כי נוסח הטופס יכול להטעות בעניין זה). ואמנם, משהופנתה שימת לב המינהלה לכך, פועלת היא לתיקון נוסח טופס הבקשה כך שיובהר כי אין המדובר בדרישות

78. עדאלה, בג"צ 4822/02.

כתובת: <http://www.old-adalah.org/heb/legaladvocacy.php?file=legaladvocacycultural4822>

79. בג"ץ 9289/03, בג"ץ 102048/03.

כתובת: <http://elyon2.court.gov.il/files/03/890/092/A24/03092890.A24.htm>

80. ע"א 8695/06. כתובת: <http://elyon1.court.gov.il/files/06/950/086/n13/06086950.n13.htm>

81. בג"ץ 11956/05. כתובת: <http://elyon2.court.gov.il/files/05/560/119/A03/05119560.A03.htm>

חובה, אלא בבקשה לצרף מסמכים אלה, אם וככל שהם מצויים בידי המבקש". לאחר חילופי דברים ובעקבות ההערות שעלו בדיון ובמיוחד לאחר השינוי שחל בנתונים הרלוונטיים לעתירה מאז הוגשה, משך בא-כוח העותרים את עתירתו תוך שמירת טענות, והעתירה נמחקת ללא צו להוצאות.⁸²

2009 - מרכז עדאלה תבע לשנות תנאי מכרז להחכרת מגרשים לבנייה המקנים עדיפות לחיילים משוחררים

מכל המקובץ מעלה עולה כי, אין מקום להיעתר לעתירה או להתערב בשיטת ההקצאה שנקבעה במכרז, אשר הינה עניינית, סבירה ומידתית. סוף דבר, העתירה נדחית.⁸³

2011 - האגודה לזכויות האזרח ויוזמות קרן אברהם נגד הקריטריון של שירות צבאי בוועדות הקבלה

ההחלטה האחרונה שהתקבלה: העותרים בבג"ץ 2504/11 רשאים לצרף את בקשתם לפרטים נוספים ואת התצהיר שניתן בתשובה לבקשה מיום 26.6.2012. ניתנה ב-2.12.2012.⁸⁴

2012 - בנובמבר 2012 הגישו האגודה לצדק חלוקתי והאגודה לזכויות האזרח, בשם ארגוני הקואליציה לדיור בר השגה, בקשה להצטרף כידידי בית המשפט, במסגרת דיון בארבע עתירות שהוגשו נגד הקריטריונים לדיור בר השגה שקבעה מועצת מקרקעי ישראל במסלול שכירות (החלטה מס' 1248) ובמסלול הרכישה "מחיר למשתכן" (החלטה מס' 1249).
לעת הזו מוארך המועד להגשת תצהיר התשובה ב-45 ימים. ניתנה ב-3.3.2013.⁸⁵

2012 - מרכז עדאלה עתר לבית המשפט בנצרת בבקשה לבטל מכרז למכירת מגרשים ליוצאי כוחות הביטחון בלבד בעיר הערבית נצרת

ביום חמישי, 24.1.2013, דחה בית המשפט המחוזי בנצרת את העתירה שהגיש מרכז עדאלה בשם עיריית נצרת בדרישה לבטל את תנאי הסף של "שירות בכוחות הביטחון" במכרז להקצאת חמישה מגרשי בנייה בעיר נצרת למחוסרי דיור ממשרתי/ יוצאי כוחות הביטחון בלבד. בית המשפט קבע כי על פי פסיקות קודמות של בית המשפט העליון, תנאי השירות הצבאי אינו תנאי מפלה, כי אם תגמול מקובל שהמדינה רשאית לתת למשרתים בכוחות הביטחון.⁸⁶ יש לציין כי בעקבות העתירה ועד להחלטה הסופית של בית המשפט היום, הכריז מינהל מקרקעי ישראל על הקפאת הליכי המכרז להקצאת חמישה מגרשים לבנייה בעיר נצרת שאחד מתנאי הסף שלו הוא "שירות בכוחות הביטחון". ההחלטה להקפיא את הליכי המכרז התקבלה בהסכם בין המינהל ובין העותרים, שיוצגו על ידי מרכז עדאלה. במסגרת העתירה לביטול תנאי הסף הגישו העותרים בקשה למתן צו ביניים להקפאת הליכי המכרז.⁸⁷

82. בג"ץ 9457/05 כתובת: <http://elyon2.court.gov.il/files/05/570/094/N08/05094570.N08.htm>

83. עדאלה, עתמ (נצ') 201/09. כתובת: http://adalah.org/Public/file/Shamsi201_09.pdf

84. בג"ץ 2311/11, בג"ץ 2504/11. כתובת: <http://elyon1.court.gov.il/files/11/110/023/s15/11023110.s15.htm>

85. כתובות: <http://elyon1.court.gov.il/files/12/790/012/c17/12012790.c17.htm>
<http://ad.b-com.co.il/files/ad2/file66.pdf>

86. עדאלה, הודעות לעיתונות, ינואר 2013. כתובת: <http://adalah.org/heb/Articles/1400> את-בית-המשפט-בנצרת-דחה-את

87. עדאלה, הודעות לעיתונות, נובמבר 2012. כתובת: <http://adalah.org/heb/?mod=articles&ID=1362>

מתוך פרוטוקול: פרוטוקול מס' 861 משיבת ועדת הכלכלה יום שלישי, ח' בסיון התשע"ב (29 במאי 2012), שעה 9:00.⁸⁸

מירי רגב: ...היום הזה אנחנו נתכנס בחמש הוועדות המרכזיות. לצערי, באחת מהוועדות העיקריות לא הצלחנו לקיים את הדיון בעניין של ההבחנה המותרת, שהיא בדיוק מדברת על מה מותר לתת יותר לאיש המילואים. כרגע הגורם המשפטי לא מאשר לתת יותר לאנשי המילואים, הם לא מצליחים להעביר את זה בחוק, איך ניתן לאיש מילואים שעושה יותר קצת יותר, נעדיף אותו במקומות עבודה, ניתן לו קצת יותר הנחות במיסוי, ניתן לו לרכוש קרקע ולתת לו מיסוי. את זה לא הצלחנו להעביר.

היו"ר כרמל שאמה-הכהן: מי לא מוכן? היועץ המשפטי לממשלה?

מירי רגב: כן. לא הצלחנו להעביר את הדיון בוועדת חוקה על ההבחנה המותרת כי לא הצלחנו במהלך השנה האחרונה להגיע לאיזה שהם הסכמים עם משרד המשפטים על הבחנה מותרת לאיש המילואים. אז אני אומרת לכם שאנחנו לא נוותר על זה. אנחנו נמשיך ואנחנו נעשה את מה שצריך. תהיה הבחנה מותרת כי אתם עושים יותר מאחרים, ומי שעושה יותר, לא צריך להתבייש, צריך לקבל יותר ומי שעושה פחות, יקבל פחות. לא ביקשתם לגור באקירוב, סך הכול ביקשתם לקבל את התנאים שמגיעים למי שעוזב את הבית שלו ועושה מילואים. ולכן אני מאוד מקווה שאנחנו נמשיך ונקדם. אני יודעת שחלק אומרים: מה, עוד פעם יום מילואים? עוד פעם דיבורים בכנסת? חשוב, אנחנו לא נישאר פה בכנסת לעד, חשוב שהיום הזה יישאר לעד בכנסת כיום שהכנסת מצדיעה למעריך המילואים, דנה בנושא המילואים ומעלה אותו לסדר-היום הציבורי בנוסף לוועדות שעוסקות בזה במשך השנה.

ממש בשעה זו הולכים לדון בחוק שלי בוועדת שרים לחקיקה - אני מקווה שאני לא אבוא עצבנית ב-14:00 לטקס המרכזי - על החזר הוצאות נסיעה לאנשי המילואים. אמרתי גם לרמטכ"ל: 100 מיליון שקלים זה כסף קטן. איש מילואים צריך לשלם על הנסיעה שלו, זה פשוט לא יאומן. הרי אנחנו מצפים שרופא יבוא עם סכין המנתחים שלו לבית החולים? אנחנו מחויבים, זה טריוויאלי שהצבא ידאג להחזר הנסיעות של איש המילואים, נקודה. איש המילואים הוא לא הפראייר התורן גם ברמה הכלכלית והוא לא מממן את מערכת הביטחון. ניסיתי להגיע לזה בהידברות, קמל"ר יודע, היינו בהרבה מאוד דיונים, תשובת הצבא היתה: לא נממן את החזר ההוצאה של המילואימניקים, הם יקבלו כרטיסיות. כמו הילדים שלוקחים כרטיסיה לנסוע לבית הספר. הרי אנחנו יודעים שאין את השעות של האוטובוסים, אין את המיקומים של האוטובוסים, אין את התדירות של האוטובוסים ומג"ד או מ"פ צריך להגיע לפלוגה שלנו לאימון ייקח את האוטו שלו וייסע עם האוטו שלו.

מה בסך הכול ביקשנו? תן שווה ערך למחיר של האוטובוס, לא יותר. כרטיס אוטובוס עולה 50 שקלים? תן לו 50 שקלים. זה מה שביקשנו. כרגע, אחרי שנה של ויכוחים עם הצבא, גם אבי, פורום המג"דים וגם פורום החפ"שים שותפים לזה וגם קמל"ר, תשובת הצבא היתה: נדון בזה ב-2013. אז הבאנו את החוק. מה שלא ילך בהידברות יבוא בחקיקה. לא רציתי לעשות את זה, רציתי שנגיע להבנה. 100 מיליון שקלים עולים הרבה יותר אנשי המילואים, אני מקווה שהיום אני לא אגיע לבשר לכם בשורה כי שר הביטחון יהיה באולם ולא כדאי לו להיות באולם

⁸⁸. אתר הכנסת, פרוטוקול מס' 861 משיבת ועדת הכלכלה יום שלישי, ח' בסיון התשע"ב (29 במאי 2012).
כתובת: <http://www.knesset.gov.il/protocols/data/rtf/kalkala/2012-05-29-01.rtf>

כשההצעה הזאת - לפחות שלא תיפול, לפחות שיגידו שיש על מה לדבר ואיך לקדם את זה כי זה הדבר הטריטוריאלי והמחויבות שלנו לתת לאנשי המילואים. אז נראה, אני אעדכן אתכם בשעה 14:00. בעניין הזה של הדיון עצמו, יושב-ראש הוועדה, יציג קמל"ר את הנושאים שאנחנו מדברים עליהם, שלושה נושאים בעיקרו, ואני מאמינה שיהיו כאן נציגים שיוכלו להגיד לנו ולבשר לנו שקידמנו קצת את הנושא הזה. תודה רבה לכם.

היו"ר כרמל שאמה-הכהן: יש לי שאלה אחת אליך, חברת הכנסת רגב, למיטב זכרוני היתה בחודשים האחרונים חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה לגבי חוקיות העדפה לחיילי צה"ל. בסיס חוות הדעת לא תופס גם לגבי אנשי מילואים?

מירי רגב: לא, כרגע לא.

היו"ר כרמל שאמה-הכהן: מה ההבחנה בין חייל לאיש מילואים?

מירי רגב: הם טוענים שכרגע יש כאן אפליה שהם לא יכולים להגן עליה בבג"ץ. שאלנו על אפליות אחרות שיש, בלימודים באוניברסיטה למגזרים כאלה ואחרים שלא ניכנס לזה וכדו'. כרגע לא הצלחנו להגיע אתם להבנות בעניין של הבחנה מותרת. לדעתי, ברגע שתהיה הבחנה מותרת והחוק הזה יאושר יהיה ברור לכל המשרדים שאפשר לתת העדפה לאותם אלה שעושים. אנחנו לא מצליחים להגיע אתם לעמק השווה. אם יושב-ראש פורום המג"דים רוצה להגיד משהו הוא יכול.

היו"ר כרמל שאמה-הכהן: הייתי שמח להבין למה היועץ המשפטי הכשיר העדפה מתקנת, ואני בעד העדפה מתקנת לחיילי צה"ל, והוא לא יכול להכשיר - - -

שוקי בן ענת: לא, הוא לא הכשיר, אדוני. אני יכול לפרט.

היו"ר כרמל שאמה-הכהן: אני אשמח לשמוע.

מירי רגב: לא, הוא לא הכשיר, הוא לא הכשיר דבר כזה. גם בקניית קרקע, שיש להם כאילו עדיפות ללוחמים בפריפריה, זה לא בדיוק וזה תלוי אילו לוחמים וזה לא כל החיילים. יש עדיין בעיה קשה עם העדפה של מי שנותן ומי שמשרת את המדינה. דרך אגב זה אחד מהדברים של שוויון בנטל שהוועדה צריכה להתייחס אליו כי מי שנותן צריך לקבל יותר ולא צריך להתבייש בזה. הוא לא צריך להתבייש בזה. ברגע שאנחנו נפתור את ההבחנה המותרת אני חושבת שזה יוכל להיות כמו שמש שתוכל להאיר על כל שאר ההיבטים. כרגע את זה לא הצלחנו לפתור לצערי, מלחמה קשה מאוד עם משרד המשפטים והיועץ המשפטי, אני מקווה שנצליח לקדם את השנה. דרך אגב, השנה קיבלתי החלטה לא לקחת 20 אלף משימות, אחת זו ההבחנה המותרת והשנייה זה החזר הוצאות נסיעה. אם נצליח לעשות את זה נחכה ליום מילואים הבא.



תנועת "אם תרצו"

רונן שובל - יו"ר

מתן פלג - מנהל משימות ארצי

עמית ברק - ר. אגף מדיניות והסברה
ואחראי תחום מילואים

אלון שוורצר - ר. אגף משאבי אנוש

(ע"ר) מס' 580471662

טל: 072-2506235 פקס: 02-5323002

ת.ד 53204 ירושלים 9153100

